

JOURNALISTI

1

2018

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
94. vuosikerta 19.1.2018

Lain tuolla puolen

Media tarttui
hitaasti Kittilän
laittomuuksiin.

12

tässä lehdessä

KANNEN KUVA: TUOMAS KÄRKKÄINEN

○ Toimituspäällikkö Johanna Laitinen tekee kirjallisuudesta myös podcastia. **22**

KUVA: LAURA OJA



○ Sananvapaus kuuluu niillekin, jotka haluavat kieltää toisten vapaudet, kirjoittaa Janne Saarikivi.

9

○ Kokenut juttujen ostaja kertoo, miten palkkioneuvotteluissa saa parhaan lopputuloksen.

28

KUVA: MEERI UTTI



○ Aino Huilaja ja Jerry Ylkänen tuntevat toisensa hyvin, joten keikoilla ei jaaritella.

16

KUVA: JOUNI PORSANGER



○ Milla Salo työskentelee toimittajana Kolarin kunnan palveluksessa.

25



Viha ja valheet kuriin

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Saksassa tuli vuoden alussa voimaan laki, jolla on määrä hillitä verkossa esiintyvää vihapuhetta ja valheellisen sisällön levittämistä. Myös Ranskassa on valmisteilla valeuutisia suitsimaan pyrkivä laki.

Saksan laki velvoittaa muun muassa suuret somejätit poistamaan kanaviltaan vihaviestit vuorokaudessa. Vaatimusta on terästetty sakon uhalla: veloitteen laiminlyönnistä voi seurata jopa 50 miljoonan euron rangaistusvaatimus.

Hyvä pyrkimys estää vihaviestien ja valheiden levittäminen ei Saksassa välttämättä toteudu parhaalla mahdollisella tavalla. Laki velvoittaa Facebookin ja Twitterin kaltaiset ylikansalliset yritysajat valvomaan ja käytännön tasolla määrittelemään, mikä on laillista ja mikä ei.

Somejätit eivät edusta avoimuutta. Ne eivät perustele päätöksiään eivätkä avaa linjauksiaan, joten ne voivat lain

velvoitteisiin verhoutuen tehdä myös perusteiltaan kyseenalaisia ja mielivaltaisia ratkaisuja.

”Laadukas journalismi on parasta lääkettä vihaan ja valheisiin.

Saksassa vihapuheen valvonta on ikään kuin ulkoistettu ylikansallisille yrityksille, mikä on sananvapauden kannalta pulmallinen ratkaisu. Esimerkiksi kiihotus kansanryhmää vastaan on aina syytä tutkia mahdollisena rikosasiana. Ei sovi, että se lakaistaan äkkiä maton alle.

Moitittavan sisällön tunnistaminen ei aina ole helppoa. Sitä vaikeuttavat muun muassa kerroksen poikkeavat tyylilajit. Joskus pelkkä delikaatti aihe saattaa riittää perusteeksi hyllyttää juttuja, jos sisältöä tarkastellaan koneelliseen erittelyyn

perustuvilla tekniikoilla.

Suomessa on olemassa olevan lainsäädännön perusteella luettu viime vuosina useita tuomioita verkossa tehdyistä solvauksista – myös kiihotuksesta kansanryhmää vastaan.

Saksan mallin mukaiseen erityislakiin ei meillä ole tarvetta, mutta ongelmaa ei sovi vähentellä. Verkko tulvi meilläkin ikävää ja vastenmielistä puhetta, joka ei sinällään ole rangaittavaa. Tyhmiä puheita ei kukaan kiellä, mutta rikoksen tunnusmerkistön täyttyessä tapaukset pitää ottaa tosissaan. Keinoja siihen on.

Sananvapauteen liittyy myös vastuu sanoista. Vastuullista on toimia sananvapauden väärinkäyttöä vastaan.

Ammattijournalisteilla on tässä aivan erityinen rooli: laadukas journalismi on parasta lääkettä vihaan ja valheisiin, vahvana selkänäjana *Journalistin ohjeet*. Hyvin tehty työ auttaa myös yleisöä ymmärtämään, millaista on vastuullinen sisältö.

Journalisti vaalii laadukasta journalismia, sananvapautta ja alan parhaita perinteitä. Journalisti tarkastelee kriittisesti media-alaa ja sen ilmiöitä.

Sunnuntai ilman lehteä

Kaakon Viestintä -konserniin kuuluva, Savonlinnassa ilmestyvä *Itä-Savo* ilmoitti 10. tammikuuta luopuvansa paperilla ilmestyvän sunnuntainumeron julkaisemisesta. Vastaisuudessa lehti julkaisee sunnuntai-sin uutisia vain verkossa.

Ilmestymiskertojen vähentäminen tuo säästöjä eritoten jakelukustannuksista. Sunnuntai on kaltein jakelupäivä, mutta juuri viikonlopun numerot ovat myös tärkeitä lukupaketteja.

Uskollisimmille paperilehden tilaajille verkkosisällöt tuskin riittävät korvaamaan menetystä. Sunnuntailehden häviäminen on menetys varsinkin ikääntyneille lukijoille, joille verkon käyttö ei kuulu päivittäisiin rutiineihin.

Tiivis lukijasuhde on elinehto myös ilmoituskadosta kärsiville pienille maakuntalehdille. *Itä-Savon* ratkaisuun sisältyy iso riski. Tilaajien pettymys voi käydä saatavia säästöjä kalliimmaksi.

KASVO

ANNA JÄRVINEN

● Erityisasiantuntija sosiaali- ja terveysalan kattojärjestössä SOSTE:ssa.

● Työskennellyt aiemmin muun muassa Terveystieteiden edistämisen keskuksessa suunnittelijana.

● Valtiotieteiden maisteri, pääaineenaan sosiaalipolitiikka.

● Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen verkoston EAPN-Fin'in hallituksen jäsen. EAPN-Fin jakaa vuosittain Kunnioittavasti köyhyydestä -journalistipalkinnon.

● Mukana myös Itävallan köyhyyden vastaisen verkoston vetämässä kansainvälisessä projektiryhmässä.



Kunnioittavammin köyhyydestä

Työttömyysturvan aktiivimallista tuli ykkösuutinen vasta, kun malli oli astumassa voimaan, arvioi SOSTEn erityisasiantuntija Anna Järvinen.

JANNE SALOMAA, TEKSTI • KAI SINERVO, KUVA

Köyhyydestä ja sosiaaliturvasta kirjoitetaan mediassa nykyään paljon enemmän kuin vielä pari vuotta sitten, sanoo SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n erityisasiantuntija **Anna Järvinen**. Hän odottaa kirjoitusten lisääntyvän entisestään.

”Nyt kun soteuudistus alkaa olla loppusuoralla, nousee seuraavana asialistalle sote- eli sosiaaliturvauudistus.”

Välillä mediahuomio tulee tosin poliittisen päätöksenteon kannalta myöhässä, kuten työttömyysturvan aktiivimallissa, josta tuli ykkösuutinen vasta, kun malli oli juuri astumassa voimaan.

”Myönteistä uutisoinnissa on, että työttömien edustajat ja heidän yhdistyksensä ovat päässeet hyvin ääneen kertoamaan mallin käytännön ongelmista, joita ei joko osattu ennakoita lain suunnitteluvaiheessa tai jotka haluttiin ohittaa päätöksentekoprosessissa. Toisaalta joissakin jutuissa on stereotyyppisiä kuvauksia laiskoista työttömistä”, Järvinen sanoo.

Samat asetelmat näkyvät köyhyyttä tai sosiaaliturvaa koskeissa jutuissa laajemminkin: onko köyhä vain passiivinen avustusten vastaanottaja vai aktiivinen toimija, jolla voi olla ratkaisuehdotuksia köyhyyden vähentämiseksi.

”Köyhyys on vain yksi ulottuvuus ihmisen elämässä eikä se kerro mitään esimerkiksi persoonallisuudesta.”

JÄRVINEN ON OLLUT TUOMASSA Suomeen Kunnioittavasti köyhyydestä -journalistipalkintoa, jonka saajan valitsee köyhyyttä kokeista ihmisistä koostuva raati.

Järvinen sanoo, että raatilaisten mielestä mediassa tuodaan hyvin usein esille yksilöiden tarinoita ja kokemia vääryyksiä, mutta taustoittaminen jää vähemmälle.

”Jos puhutaan haastateltavan tuloista, on tärkeää suhteuttaa ne hänen menoihinsa ja kokonaistilanteeseensa.”

Myös rakenteellinen analyysi köyhyyden syistä jää usein vähemmälle.

”Toisilla on paremmat lähtökohdat ja verkostot ponnistaa esimerkiksi koulutukseen. Myös monet byrokratian ja etuusviidakon loukut voivat estää köyhyydestä poispääsyn.”

Teemojen määrääkin voisi laajentaa, Järvinen sanoo.

”Joissakin jutuissa on stereotyyppisiä kuvauksia laiskoista työttömistä.”

”Kilpailuun viime vuonna lähetetyissä 40 jutussa ei ole yhtään juttua eläkeläisköyhyydestä, vaikka suurimmassa köyhyysriskissä ovat yli 75-vuotiaat naiset.”

Järvinen kuitenkin lisää, että kilpailuun lähetetyissä jutuissa käsitellään myös monia teemoja ansiokkaasti.

”Se lisää eri ihmisryhmien keskinäistä ymmärrystä ja yhteiskunnan eheyttä. Suomessa ei ole myöskään samalla lailla ihmisten kohtaloilla mässäilevää sensaatiolehdistöä kuin joissakin Euroopan maissa. Esimerkiksi perheen köyhyyttä ja huonoa tilannetta käsittelevässä jutussa ei voisi tällä ajatella julkaistavan lasten ja koulujen nimiä.” •

Uutissuomalainen kiri kolmanneksi

Yle pysyi siteeratuimpien viestimien ykkösenä. Läpimenoon vaaditaan uutisnälkää, yhteistyötä – ja usein kysely.

MARJA HONKONEN, TEKSTI • JUSSI VIERIMAA, KUVA

Hyvä tiimihenki, uutisnälkäiset, kokee neet tekijät ja kovat tavoitteet siivittivät Uutissuomalaisen kerralla STT:n eniten siteeraamien viestinten kolmoseksi. Yhdeksän sanomalehden yhteinen uutistoimitus aloitti työnsä viime helmikuussa, kuukauden takamatkalla verrattuna muihin. Yhteensä se kirjasi nimiinsä 125 läpimenoa.

Asia käy ilmi *Journalistin* ja STT:n vuosittaisesta selvityksestä.

Uutispäällikkö **Matti Pietiläinen** kertoo, että uudelle toimitukselle asetettiin tavoitteet, jotka alussa niin hirtittivät kuin innostivat häntä itseäänkin.

”Sanoin porukalle, että jos me tässä onnistumme, teemme tietynlaisen media-alan Suomen ennätyksen. Ja kyllä se tässä on tehty, kun ottaa huomioon kuinka pienellä porukalla teemme töitä.”

Uutissuomalaisessa työskentelee Pietiläisen lisäksi seitsemän toimittajaa: Helsingissä, Vantaalla, Lahdessa, Jyväskylässä, Kuopiossa ja Joensuussa. Joukko on paitsi motivoitunut myös kokenutta.

Aamut aloitetaan aina videopalaverilla, jossa ideoita kehitellään yhdessä.

Pietiläinen korostaa tiimityön tärkeyttä. Uutissuomalaisessa pidetään läpimenoista kirjaa, mutta tekijöiden nimiä ei listata.

”Monesti on käynyt niin, että aiheen heittää joku palaverissa, toinen keksii parhaan näkökulman, kolmas alkaa tehdä juttuja ja ilta-vuorolainen vielä neljäntenä jee-saa soitteluissa. Kenen skuuppi?

Minusta vähintään kaikkien neljän”, Pietiläinen sanoo.

Hän kertoo itsekin yllättyneensä siitä, miten hyväksi tiimihenki on muodostunut siitä huolimatta, että työ tehdään eri paikoissa.

Esimiehenä Pietiläinen haluaa ruokkia tekijöiden sisäistä motivaatiota.

”Jokaisella on liekki, ja minun tehtäväni on lyödä siihen sopivasti bensaa.”

Matti Pietiläinen,
Uutissuomalaisen uutispäällikkö

”Jokaisella on liekki, ja minun tehtäväni on lyödä siihen sopivasti bensaa.”

Väli-Suomen Median katon alla toimiva Uutissuomalainen tekee paljon yhteistyötä Keski-suomalaisen Tietoykkönen-kyselyfirman kanssa. Myös naapuritoimituksen, *Sunnuntaisuomalaisen*, kanssa vaihdetaan vinkkejä päikseen.

UUTISVOITOISSA YLEN ja *Helsingin Sanomien* isot toimitukset ovat omassa sarjassaan. Vuoden 2016 tapaan Yle oli myös viime vuoden siteeratuin. Sen jutut läpäisivät STT:n uutisseulan 207 kertaa.

Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan päätoimittaja **Riikka Venäläinen** kertoo, että useassa tiimissä oli viime vuonna aiempaan tapaan määrällinen uutishankintatavoite. Varmat läpimenot saadaan Gallup-uutisista, mutta suurin osa siteerauksista täytyy hankkia kovalla

työllä ja omilla lähdöillä.

”Kannustamme ihmisiä pitämään silmät auki, tutkimaan ja penkomaan. Tämä saavutus on meidän osaavan porukan ansiota”, Venäläinen sanoo.

Venäläisen mukaan Yle aikoo tänä vuonna panostaa tutkivan journalismin edellytysten parantamiseen. Syksyn kohinaa siitä, että talon uusi johto karsastaisi tutkivaa journalismia, hän pitää uutis- ankkana.

”Panostuksilla on **Jouko Jokisen** vahva tuki.”

LISTAN KAKKONEN, *Helsingin Sanomat* kirjasi nimiinsä 182 STT-siteerausta, kerran peräti neljä saman päivän aikana. Viime kierroksen kolmonen, Lännen Media, sai väistyä neljänneksi. Sen siteerausten määrä väheni yli kolmanneksella.

STT:N SITEERATUIMMAT VIESTIMET 2017

Media	Siteeraukset, kpl	Muutos 2016–2017
1. Yle	207	-5 %
2. Helsingin Sanomat	182	-13 %
3. Uutissuomalainen	125	
4. Lännen Media	88	-38 %
5. Keski-suomalainen	86	-33 %
6. Ilta-Sanomat	85	5 %
7. Iltalehti	71	-7 %
8. Savon Sanomat	64	-50 %
9. MTV	55	-37 %
10. Aamulehti	33	18 %

LÄHDE: STT/OLLI VESALA





Kerralla kärkijoukkoon. Sari Vanninen, Ari Helminen, Minna Harmaala, Iida Tiihonen, Matti Pietiläinen, Antti Launonen, Tarja Koljonen ja Katri Nieminen olivat nostamassa Uutis-suomalaisen ensimmäisenä vuotenaan siteeratuimpien listan kolmoseksi.

Siteerausten määrän laskua osatiin uutispäällikkö **Jussi Orellin** mukaan odottaa muun muassa siksi, että verkkouutisoinnin määrää on lisätty.

”Olemme julkaisseet enemmän omia uutisiamme verkossa jo päivän aikana, jolloin ne eivät ehkä ole päätyneet verkon uutisvirrasta lainauksiin yhtä hyvin kuin printin skuupit hiljaisemmassa aamun uutisvirrassa”, Orell sanoo.

KÄRKIKYMMENIKKÖÖN MAHTUI kolme maakuntalehteä. *Keskisuomalainen* ja *Savon Sanomat* olivat sijoilla viisi ja kahdeksan.

Aamulehti teki paluun kymmenen joukkoon 33 siteerauksella. Sen sijaan *Kaleva* ja *Turun Sanomat* putosivat sijoille 14 ja 15.

Kova nousija oli *Demokraatti*, joka tuplasi siteeraustensa määrän ja nousi sijalle 11.

Demokraatin toimitusjohtajan ja päätoimittajan **Mikko Salmen** mukaan sijoituksessa näkyy panostus eduskunnan seuraamiseen. Lehdellä on Arkadianmäellä peräti kaksi toimittajaa ja kolmas tarpeen mukaan käytettävissä.

”Haluamme olla kotimaan politiikan nopein ja luotettavin uutismedia. Keskitymme kapeaan sektoriin, mutta teemme sen mahdollisimman hyvin.”

JOS SITEERATUKSI tuleminen kiinnostaa, varmin tapa on teettää kysely tai haastatella tärkeää poliitikkoa. Viime vuonna STT teki vähemmän siteerauksia kuin aiem-

min: vuodelta 2017 laskettiin 1243 siteeraus uutista, kun vuonna 2016 niitä kertyi 1379.

STT:n uutispäätoimittaja **Minna Holopainen** sanoo, ettei linjaa ole muutettu. Syy voi olla käytännöllinen: siteerausaiheet kilpailevat muiden joukossa ja **Trump**-vuonna uutisista on ollut kova tarjonta.

Karumpi selitys olisi, että skuuppeja olisi tehty vähemmän. Siihen Holopainen ei usko.

Vuosien varrella on Holopaisen mukaan muuttunut se, että siteerauksia tehdään paljon muulloinkin kuin aamun lehdistä tai illan päälähetyksistä.

”Päivän mittaan juoksemme kaikki samojen aiheiden perässä, ja vuoron perään joku on jossain käänteessä nopeampi.” ●

NÄIN SELVITYS TEHTIIN

● STT laski Journalistille, mitä toimituksia se siteerasi 1.1.–28.12.2017. Laskettuja siteerauksia ker-tyi 1243.

● Siteeraukseksi laskettiin juttu, jonka STT:n toimit-taja teki toisen toimituk-sen julkaiseman uutisen pohjalta. Jatkojuttuja ei laskettu. Selvitystyön teki STT:n toimittaja Olli Vesala.

● Lue lisää: journalisti.fi



HS-GATE

- Helsingin Sanomat julkaisi 16. joulukuuta artikkelin, jonka lähteenä oli Puolustusvoimien salaisiksi määrittelemiä asiakirjoja.
- Keskusrikospoliisi tekee tapauksesta esitutkintaa.
- Rikosnimike HS:n osalta on turvallisuussalaisuuden paljastaminen.

Yleisön puolella. MustReadin päätoimittaja Heidi Hammarsten puolustaa lukijan oikeutta saada tietoa. "Suomalaisille on tyypillistä vankka usko auktoriteetteihin ja virkavallan erehtymättömyyteen. Aika monessa länsimaassa asenneilmasto on vähän erilainen."

Lain rikkominen jakaa mielipiteet

MANU MARTTINEN, TEKSTI • VILLE MÄNNIKKÖ, KUVA

Journalisti kysyi, mitä mieltä päätoimittajat ovat salaisten tietojen julkaisusta.

Journalisti kysyi suomalaisten tiedotusvälineiden päätoimittajien mielipidettä salaiseksi määriteltujen tietojen julkaisemiseen. Kysely lähetettiin tammi-kuun alussa 35 päätoimittajalle ja siihen vastasi 12 päätoimittajaa. Kaksi päätoimittajaa lähetti yleisiä kommentteja sähköpostilla.

Kyselyyn vastanneista päätoimittajista puolet olisi valmis rikkomaan lakia, jos uutisen julkaiseminen palvelee yleistä etua.

Lain rikkomisen kannalla ovat Suomen Kuvalehti, MustRead, Savon Sanomat, Kaleva, Pohjalainen ja Vihti. Päätoimittajat perustelivat kantaansa epäkohtien esiin tuomisella ja yleisön oikeudella saada tietoa väärinkäytöksistä.

"Lakia voi harkitusti rikkoa äärimmäisissä poikkeustapauksissa, jos siten voidaan paljastaa väärinkäytöksiä, jotka muuten pysyisivät salassa", sanoo Pohjalai-

sen päätoimittaja **Toni Viljanmaa**.

MustReadin päätoimittaja **Heidi Hammarsten** muistuttaa, että toimituksen on punnittava vastakain uutiseen liittyvä yleinen etu ja lain rikkomisesta syntyvä vahinko.

"Olisi naiivia uskoa viranomaisen erehtymättömyyteen ja pelkäänsä hyviin tarkoituksiin kaikissa tilanteissa", Hammarsten sanoo.

Kalevan **Kyösti Karvonen** korostaa tällaisissa tapauksissa tavallista perusteellisempaa harkintaa.

"Myös sen harkintaa, mitä tapahtuisi, jos uutista ei julkaistaisi."

KIELTEISEN KANNAN lain rikkomiseen ottivat *Nykypäivä*, *Suomenmaa*, *Tamperelainen*, *Seura*, *Suomen Uutiset* ja *Maaseudun Tulevaisuus*.

Seuran päätoimittaja **Tarja Hurme** sanoo, että lakia ei pidä rikkoa eikä päätoimittaja voi siihen ketään kannustaa. *Suomen Uutisten* päätoimittaja **Matias Turkkila** sanoo, että journalistien on noudatettava Suomen lainsäädäntöä kuten muidenkin kansalaisten.

"Journalistit toteuttavat eräänlaista laillisuusvalvontaa julki-

suuden avulla. Olisi hyvin kummallista, jos tällaisessa roolissa osoitetaan piittaamattomuutta vallitsevaa lainsäädäntöä kohtaan", Turkkila sanoo.

Nykypäivän ja *Verkkouutisten* päätoimittaja **Alberto Claramunt** sanoo, että laittomien keinojen käyttö edellyttäisi todella ison yhteiskunnallisen vääryyden paljastumista.

"En ole 20 vuoden toimittajakokemuksen aikana törmännyt missään edustamassani mediassa vielä tällaiseen ja silti journalistisin keinoin on tärkeitä asioita kyetty nostamaan esiin."

JOURNALISTI KYSYI päätoimittajien kantaa myös siihen, onko hyväksyttävää hankkia tietoja laittomilla keinoilla, jos toimitus arvioi sen yleisen edun kannalta välttämättömäksi. Myös tähän kysymykseen vastaukset jakaantuivat kahtia.

Laittomat tiedonhankintakeinot hyväksyvät *Suomen Kuvalehti*, *MustRead*, *Kaleva*, *Pohjalainen*, *Seura* ja *Vihti*. *Vihti* ja *Vihti*. Kielteiselle päättyivät *Maaseudun Tulevaisuus*,

Savon Sanomat, *Nykypäivä*, *Suomenmaa*, *Tamperelainen* ja *Suomen Uutiset*.

ENTÄ PITÄISIKÖ media-alan keskeisten toimijoiden (JSN, liitot ja yhdistykset, mediatilat) käsitellä *Helsingin Sanomien* julkaisuun liittyvään kohua ja ottaa siihen kollektiivisesti kantaa? Tämäkin kysymys jakoi päätoimittajat tasan 6-6.

Kannan ottamista puoltaneiden kommentteissa JSN:n linjausta ehdotti kaksi vastaajaa. Kommentteissa muistutettiin kuitenkin, että ala ei voi tehdä toimituksia velvoittavaa julkilausumaa siitä, mitä, miksi, milloin ja missä laajuudessa julkaistaan.

Myös ei-vastauksissa korostui tiedotusvälineiden oma tapauskohtainen harkinta, ja niissä muistutettiin, että asiasta on jo käyty vilkasta julkista keskustelua.

"Asiasta voidaan olla suosiolla eri mieltä, ja sitä kunnioitettakoon", sanoi *Pohjalaisen* Toni Viljanmaa. ●

LUE LISÄÄ: SIVU 10 JA JOURNALISTI.FI

○ JANNE SAARIKIVI

janne.saarikivi@helsinki.fi
KIRJOITTAJA ON KIELITIETEEN TUTKIJAKI, JOKA ON TOIMINUT PROFESSORINA HELSINGIN YLIOPISTOSSA SEKÄ PARNASSON JA HELSINGIN SANOMIEN KOLUMNISTINA.

Epäkorrektin puolustuspuhe

Mitä saa sanoa? Ja mitä ei? Kysymys on ajan-kohtainen. Mielipiteiden julkaisemiseen on

ennennäkemättömästi mahdollisuuksia, mutta sananvapaus voi huonosti. Sosiaalisen median yleisyydessä esitettiin ruusuisia kuvitelmiä siitä, miten vapaus tulee lisääntymään, mutta pieleen meni. Emme saaneet vapautta vaan vihaa.

Nyt sananvapaus ei ole suosittua. Puhutaan vihapuheesta ja valemediasta. Saksan vihapuhelaki johti satiirilehden Twitter-tilin sulkemiseen. Suomessa on iloittu valemedia *MV-lehden* vaikeuksista ja harmiteltu, että sen omistajaa ei ole saatu oikeuteen.

Kun olen tällä palstalla puolustanut myös fasisteiksi ja rasisteiksi koettujen oikeutta julkaista ajatuksiaan, olen havainnut kavereiden lakkaavan tervehtimästä.

SANANVAPAUDEN paradoksi on, että se on hyödyllisimmillään siellä, missä sanoja harkitaan. Viha ja valehtelu taas kaventavat kaikkien vapautta.

Sanat ovat tekoja. Vaikka sananvapautta pidetään tärkeänä arvona, emme hyväksy kaikkien tekojen emmekä siksi kaikkien sanojenkaan vapautta. Sananvapauden tulee kuitenkin olla paljon laajempi kuin muiden tekojen vapaus. Se käsittää paitsi järkevät ja rakentavat, myös monet inhottavat ja vaaralliset viestit, muuten kyseessä ei ole oikea vapaus.

Ratkaisu vihan ja valheen ongelmaan tulisi useimmiten olla sietäminen, ei kieltäminen. Kukaan ei nimittäin voi ennakolta päättää, mikä viesti on tärkeä. Ihmisen mielessä itävät paitsi hyvät perustelut ja kauniit argumentit, myös unet ja höpinät.

On vain tapana uskoa, että

vapaus on hyvä asia. Että yhteiskunnan kehitykselle ovat moraaliset ja moraalittomat, korrekrit ja epäkorrekrit tekstit viime kädessä yhtä tärkeitä.

HELSINGIN SANOMAT kertoi 10. tammikuuta liettualaisesta kirjailijasta **Ruta Vanagaitesta**. Hän ei uskalla poistua kotoaan julkaistuaan epämiellyttäviä totuuksia kansallissankariksi kohotetusta partisaanijohtajasta. Vanagaite kertoo, että nyky-Liettuaassa ihmiset pelkäävät omia mielipiteitään.

Ymmärrän tämän hyvin, sillä minäkin pelkään mielipiteitäni. Harva se päivä ajattelen julkaisevani ajatukseni sosiaalisessa mediasa ja peräännyin. Ymmärrän, että mielipiteeni on vastoin yleistä makua. Että tuttuani, esimieheni ja ystäväni hämmästyisivät liikaa.

Samalla soimaan itseäni siitä, että rajoitan vapauttani.

VAPAAUS ON vaikeaa, ei hauskaa. On opittava elämään vapaana toisten vapaiden maailmassa, vihan ja outojen ajatusten kanssa, sekä muiden että ennen kaikkea omien.

Yhteiskunta on koulutuksella ja moraalilla rakennettava vahvaksi niin, että sitä ei horjuta yksikään netissä mesoava pölvästi. Samalla kaikkien on annettava puhua. Kuunnella tai närkästyä ei sen sijaan ole pakko.

Sananvapaus kuuluu niillekin, joiden kanssa olen eri mieltä. Se kuuluu fasisteille ja anarkisteille. Se kuuluu niille, jotka inhoavat homoja tai naisia, tai minua. Niille, jotka haluavat kieltää toisten vapaudet. Sananvapaus kuuluu islamisteille ja evoluution kieltäjille, **Laura Huhtasaarelle**, **Johan Bäckmanille** ja **Ilja Janitskinille**.

Ikävä, ikävä juttu, kuten syöpä. Mutta sen kanssa voi oppia elämään. ●

Vapauden ytimessä

ESSEE

MANU MARTTINEN,
manu.marttinen@journalisti.fi
KIRJOITTAJA ON JOURNALISTIN
TOIMITUSSIHTEERI

Tuomio HS-gatessa antaisi hyvin synkän viestin niin medialle kuin tietojen luovuttamista harkitsevalle kansalaiselle, kirjoittaa Journalistin toimitussihteeri Manu Marttinen.



KUVA: KAI WIDELL

Lähes päivälleen 20 vuotta sitten STT julkaisi uutis-sähkeen: "Suomalaista maajoukkueen mies-hiihtäjää epäillään dopin-gista." (STT 21.1.1998).

Utisesta alkoi tapahtumien vyöry, joka ei suomalaista yhteiskuntaa mairittele.

Utisen tehnyt toimittaja **Johanna Aat-salo** ja STT:n silloinen päätoimittaja **Kari Väisänen** joutuivat julkisen lynkkauksen kohteiksi. Entisen pääministerin, Hiihto-liiton sen aikaisen puheenjohtajan **Esko Ahon** (kesk.) johdolla vyörytetyt julkiset syytökset sinkoivat pyhäinhäväistyksestä maanpetokseen.

Kansa lateli tappouhkauksia.

Myösosa toimittajakollegoista tuomitsi kaksikon. Utista pidettiin huonosti kirjoitettuna, epämääräisenä ja valheellisenakin. STT:n toimitusosasto paheksui julkisesti uutisen julkaisun tapaa.

Myös oikeusjärjestelmä tuomitsi. Aat-salo sai vuonna 1999 julkisesta herjauksesta 30 vuorokautta ehdollista vankeutta, Väisänen 45 vuorokautta. Päälle tulivat sakot ja valtavat vahingonkorvaukset.

Jo vuonna 2000 hovioikeus lievensi tuomioita, ja vyyhti alkoi purkautua 2001 Lahden doping-kärkyjen myötä. Silloin moni havahtui siihen, että STT:n uutinen piti paikkaansa.

Kaksikon piina päättyi kuitenkin vasta vuonna 2013, jolloin hovioikeus antoi monivaiheisen oikeusprosessin viimeisen tuomion – tällä kertaa ex-hiihtäjä **Jari Räsäselle** ja ex-lajipäällikkö **Pekka Vähäsöyringille**, jotka olivat valehdelleet dopingin käytöstä STT-oikeudenkäynnissä vuonna 1999.

SAMANTAPAISEN VYÖRYN kohteena on ollut *Helsingin Sanomat*, jonka joulukuussa julkaiseman kirjoituksen lähteenä oli käytetty Puolustusvoimien salaisiksi luokittelemia asiakirjoja. Puolustusvoimat teki julkaisusta 16. joulukuuta 2017 tutkintapynnön poliisille.

Keskusrikospoliisi tekee tapauksesta esitutkintaa. Rikosnimikkeet ovat turvallisuussalaisuuden paljastaminen ja virkasalaisuuden rikkominen.

Olemmeko samantapaisen oikeusprosessin alkumetreillä kuin STT doping-uutisensa takia vuonna 1998?



Ei ole mitään sellaista rajaa, mistä kaikki olisivat aina yhtä mieltä: eivät journalistit keskuudessaan, eivät tuomioistuimet, puhumattakaan viranomaisista.

Ismo Silvo, julkaisujohtaja, Yleisradio

Sitä ei vielä tiedetä, sillä syytteiden nostamisesta ei ole tätä kirjoittaessa päätetty.

Epäviralliset syytökset eri tahoilta ovat kuitenkin jo sinkoilleet samaan tapaan kuin 20 vuotta sitten.

Sosiaalinen media kihisee *Hesari*-vihasta. Kollegat ovat leimanneet jutun punaleimapornoksi, turhaksi salaisten paperien heilutteluksi ja sensaatiojournalismiksi.

Puolustusministeri **Jussi Niinistö** (sin.) piti juttua lähes ”epäisänmaallisena sananvapauden väärinkäyttämisenä”.

Presidentin kanslia arvioi, että ”korkeimman turvaluokituksen saaneiden asiakirjojen sisällön paljastuminen on turvallisuutemme kannalta kriittistä ja voi aiheuttaa vakavia vaurioita”.

Kaikki tämä vain yhden artikkelin takia, joka ei edes sisältänyt varsinaista uutista – toisin kuin STT:n doping-uutinen aikanaan.

Myöhemmin on selvinnyt, että *HS:n* artikkeli ei myöskään paljastanut Suomen turvallisuutta heikentävää tietoa tai ole vaikuttanut Suomen kansainvälisten suhteisiin.

”Ehkä niissä ei ole ollut mitään, joka olisi palohälytystä aiheuttanut missään”, tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** sanoi *Helsingin Sanomissa* 19. joulukuuta 2017.

SUOMESSA TOIMITTAJIA vastaan nostetaan hyvin harvoin syytteitä työhön liittyvistä rikoksista. Rikosepäilyjäkin on harvoin.

Yksi tuomion saaneista on Yleisradion julkaisujohtaja **Ismo Silvo**, joka sai tuomion vuonna 2004 esitetystä MOT:n *Lääkärit tuomareina* -ohjelmasta. Silvo toimi tuolloin MOT:n vastaavana toimittajana. Ohjelmanteossa käytettiin salaisiksi julistettuja tietoja.

Korkein oikeus tuomitsi Silvon ja jutun tehneen toimittajan vuonna 2009 sakkorangaistuksiin ja vahingonkorvauksiin yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä. Tuomioon sisältyi myös yllytys ja avunanto salassapitorikokseen.

Rikos oli toimituksen journalistiseen harkintaan perustunut tietoinen valinta. Silvo korostaa, että toimittajan pitää noudattaa lakia, mutta journalistinen

harkinta voi johtaa tilanteeseen, jossa salaista tietoa on käytettävä yleisen edun takia.

”Ei ole mitään sellaista rajaa, josta kaikki olisivat aina yhtä mieltä: eivät journalistit keskuudessaan, eivät tuomioistuimet, puhumattakaan viranomaisista. Näissä tapauksissa sitä rajaa koetellaan”, Silvo muistuttaa.

Silvo arvioi, että Viestikoelaitos-jutussa *Helsingin Sanomat* on hoitanut tehtäväänsä, kuten tiedotusvälineen pitääkin.

”Media ei voi toimia niin, etteikö viranomaisen salaiseksi julistamaa rajaa koetella ja kritisoida. Niin pitää tehdä, ja näin *Hesari* on tehnytkin. Toimitus on arvioinut, että asian merkitys on isompi kuin se salassapitoleima.”

LAKIKIRJAA LUKEMALLA maallikko voi saada käsityksen, että *Helsingin Sanomat* olisi syllistynyt turvallisuussalaisuuden paljastamiseen.

Lakikirjaa lukemalla ei kuitenkaan voi päätellä sitä, että lain tulkintaan vaikuttavat myös Euroopan ihmisoikeussopimus ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen linjaukset, joiden perusteella tiedotusvälineet voivat julkaista myös salaiseksi määriteltä tietoa. Näihin linjauksiin Suomikin on sitoutunut.

Jos lakia tulkittaisiin aina kirjaimellisesti, media voitaisiin tuomita usein rikoksista, kuten yksityiselämän loukkaamisesta, salassapitorikoksista tai avunannosta salassapitorikoksiin.

Esimerkiksi poliisin esitutkintapöytäkirjat ovat lähtökohtaisesti salassa pidettäviä ennen syytteiden nostamista. Silti näistä tapauksista uutisoidaan laajasti.

Sananvapaus-termi on valitettavan väärinkäytetty viime aikoina. Nyt ollaan kuitenkin oikeasti sanan merkityksen ytimessä, ja on toivottavaa, että oikeusjärjestelmämme pohtii tapausta nimenomaan tästä näkökulmasta.

Mahdollinen tuomio antaisi hyvin synkän viestin niin medialle kuin tietojen luovuttamista harkitsevalle kansalaislekin.

HELSINGIN SANOMIEN jutussa oli puutteen, minkä lehti on lukijoilleen kertonut. Puutteita oli myös STT:n ensimmäisessä doping-uutisessa.

Puutteistaan huolimatta jutut ovat tehneet Suomelle palveluksen. STT paljasti Suomen hiihdon vakavan doping-ongelman. *HS:n* juttu nosti yleiseen tietoisuuteen tärkeitä asioita, kuten Puolustusvoimien heikkoudet salaisten asiakirjojen hallinnassa ja tiedotuksessa sekä toi tiedustelulainsäädännön julkisen keskustelun aiheeksi. Tai kuinka moni mahtoi edes tietää ennen *HS:n* juttua, että Suomessa toimii signaalitiedustelua harjoittava Viestikoekeskus-niminen organisaatio?

Journalismin laatua saa ja pitääkin kritisoida, mutta ei rohkeiden juttujen tekijöitä ja julkaisijoita pidä tuomita rikoksesta, vaan päinvastoin kiittää. ●

Villin pohjolan arvoitus

Kittilän kuntopolitiikassa on viime vuodet tehtailtu lainvastaisia päätöksiä toisensa perään. Journalisti selvitti, miten sotkua on seurattu eri tiedotusvälineissä.

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI • TUOMAS KÄRKKÄINEN, KUVITUS JA GRAFIikka

Suomen Kuvalehden päätoimittaja **Ville Perna** puhuu Kittilän kuntopolitiikan tuulisista viime vuodista. Hän puhuu myös lakipykälästä, jonka voimaantulosta voidaan ainakin osittain kiittää *Kuvalehden* sitkeää työtä Kittilän kunta-asioiden perkaamisessa.

"Lex Kittilä on rautaisin osoitus siitä, että tämä on iso valtakunnallinen asia", Perna sanoo.

"Kittilä on pitkään ollut keskustan hallitsema kunta. Silti Suomen keskustajohtoinen hallitus päätti vuonna 2016 pikaisesti muuttaa kuntalakia lisäämällä lakiin mekanismin, jolla tämä ja vastaavat tapaukset pystytään hoitamaan."

Mutta miten isosta asiasta Kittilän kriisissä on kysymys? Onko Kittilässä nähty "normaalia" suomalaisen kunnallispolitiikan veivausta, vai onko kyse jotakin täysin poikkeavaa?

"Kävi ilmi, että valtiolla ei ollut työkaluja puuttua kunnan hallinnossa tapahtuviin jatkuviin ja tahallisiin laittomuuksiin. Siinä mielessä Kittilä on mitä suurimmassa määrin valtakunnallinen uutinen. Samat asiat olisivat saattaneet tapahtua missä päin Suomea tahansa", Perna sanoo.

LOPPUVUODESTA 2013 KUKAAN tuskin aavisti, millainen soppa Kittilässä oli syntymässä.

Kunnan matkailuvaltin Levin laskettelukeskuksen etelärinteeseen oltiin hankkimassa tarjouskilpailulla hiihtohissejä. Hissiyhtiön, kunnan enemmistöomistaman Levi Ski Resortin toimitusjohtaja **Jouni Palosaari** oli sooloillut tarjouskilpailun kulisissa. Palosaari oli vuotanut kilpaan osallistuneen firman tarjouksesta tietoja toiselle yhtiölle.

Kunnanjohtaja **Anna Mäkelä** ja hissiyhtiön vähemmistöomistaja Levin matkailukeskus tekivät Palosaaren toiminnasta tutkintapyyntöä. Hissiyhtiön hallitus erotti Palosaaren toimitusjohtajan paikalta.

Pian Lapin matkailukuningatar **Päivikki Palosaaren** veli oli kuitenkin takaisin toimestaan. Kittilän kunta nimittäin syrjäytti hissiyhtiön hallituksen. Yhtiön uusi hallitus palautti Jouni Palosaaren toimitusjohtajaksi.

Tämän jälkeen tapahtumat ovat vyöryneet kiihtyvällä tahdilla. Kunnanhallitus irtisanoi marraskuussa 2014 kunnanjohtaja Mäkelän tämän Palosaaresta tekemän tutkintapyyntöä vuosiksi. Mäkelän potkut on sittemmin todettu laittomiksi.

Tämä ja muutkaan oikeusprosessien vaiheet eivät ole Kittilässä vaikuttaneet mihinkään. Laittomien päätösten tehtäily on jatkunut näihin päiviin asti.

Miten tarkasti lukijoille siis on syytä kertoa Kittilän tapahtumista?

Vuosi 2017 toi vastauksia. Tätä kirjoitettaessa 27 Kittilän viime vuosien kuntapäätäjää on jo syytteessä törkeistä virkarikoksista. Näistä suuri osa jatkaa luottamustoitteissaan edelleen.

Lex Kittilä on voimassa, ja myös käytännössä: Kuntaan on asetettu valtiovarainministeriön selvitysryhmä. Kuntalaki antaa nyt valtiolle mahdollisuuden puuttua laittomia päätöksiä tehtailevan kunnan asioihin.

Yhä useamman tiedotusvälineen vastaus on, että Kittilästä pitää kertoa.

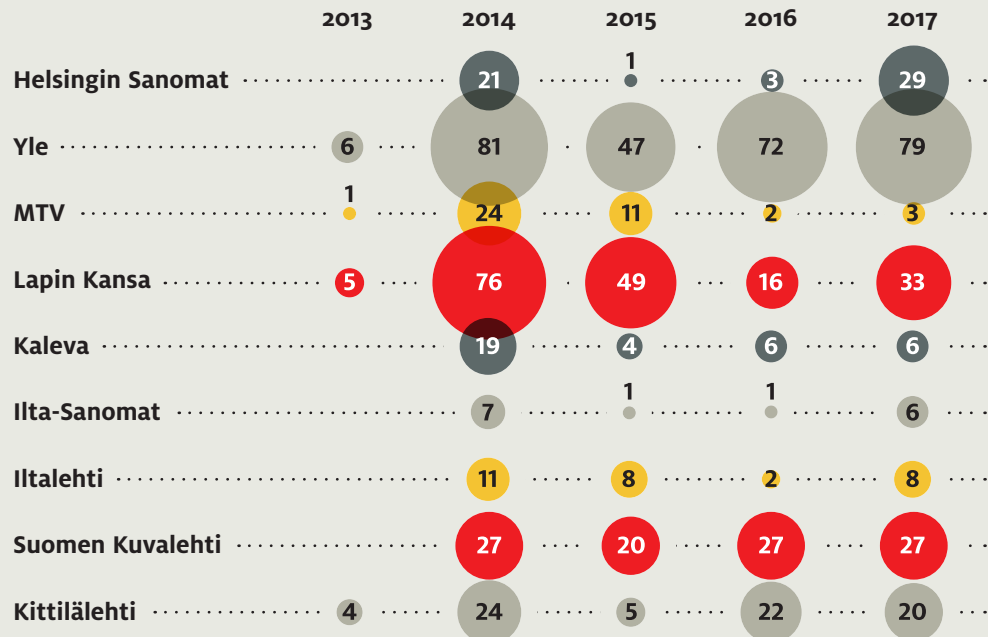
Seuraavalla aukeamalla oleva taulukko osoittaa, että vuosien 2014 ja 2017 välillä Kittilän tapahtumia käsittelivät juttumäärällisesti eniten Yleisradio, *Lapin Kansa* ja *Suomen Kuvalehti*. Huomionarvoista on, että molemmat iltapäivälehdet ja *Helsingin Sanomat* ovat uhranneet Kittilälle suhteellisen vähän palstatilaa.

Monet tätä juttua varten haastatellut ovat yhtä mieltä siitä, että laadullisesti ja sisällöllisesti yksi lehti on tässä kisassa omilla metriluvuillaan.

SUOMEN KUVALEHDELLE kirjoittava **Eeva-Liisa Hynynen** on seurannut Kittilän tilannetta tarkasti laajoissa



Kittilä-kohu mediassa 2013–2017



Taulukon tiedot on kerätty aikaväliltä 1.1.2013–19.12.2017. Vertailussa ovat mukana verkossa julkaistut artikkelit, jotka viittaavat Kittilä-kohuun. Osumat sisältävät uutisia, pääkirjoituksia ja kolumneja, mutta eivät blogikirjoituksia.

Juttumäärällisesti eniten asiaa ovat seuranneet Yle ja Lapin Kansa. Ylen isoa lukua selittää uutisten levitys Ylen monissa kanavissa. Suomen Kuvalehden uutisointi on määrällisesti tasaisinta, muttei lukumäärältään suurinta vuosina 2014–2017. SK:n Kittilä-uutisia on siteerattu laajalti muissa välineissä.



LÄHDE: MELTWATER / KOONNUT: PASI KIVIOJA

jutuissaan, joita on jo toista sataa.

Hynynen kertoo erään julkishallinnon asiantuntijan tammikuussa 2014 rohkaiseen häntä lukemaan Kittilän kunnanhallituksen pöytäkirjoja.

”Pian ymmärsin, että kyse ei ole normaalia kunnallisesta päätöksenteosta”, Hynynen kertoo.

”En tuntenut entuudestaan ketään Kittilän päättäjistä, en myöskään kunnanjohtaja Mäkelää. Erityisesti sosiaalisessa mediassa on esitetty väitteitä ystävyyssuhteistani häneen. Väitteistä osa on ollut huomattavasti epäasiallisempiakin.”

Hynynen on kirjoittanut juttunsa pöytäkirjojen ja muiden virallisten asiakirjojen pohjalta, käymättä Kittilässä.

”Pyrin kirjoittaessani tarkastelemaan kunnan päätöksentekoa ja välttämään suuria tunteita”, Hynynen sanoo.

”Jokainen päätöspykälä on pieni kertomus. Hallinnon kuivan kielen taakse on kätetty ihmisten tärkeimmät päivittäiset palvelut ja myös se, millaisilla motiiveilla valtaa käytetään. Kittilän asiakirjoista on luettavaa katoa ja simputusta, toisaalta myös joidenkin tahojen epäasiallista suosimista.”

Kuvalehti oli pitkään ainoa Kittilän kriisiä perusteellisesti seuraava tiedotusväline. Tämä sai monet tuhahtelemaan koko asialle, suhtautumaan vyhyteen lehden syystä tai

toisesta masinoimana ajojahtina. Tätä tarinaa ovat ylläpitäneet niin syytteesen joutuneet kuntapäättäjät kuin somehuutelijatkin.

Kunnanjohtaja Mäkelä sai potkunsaa marraskuussa 2014 ja hallinto-oikeus totesi ne laittomiksi keuhällä 2016. Kuvalehden juttuja jo vuoden 2014 aikana lukemalla syntyi vakaa kuva kunnan luisusta lain tuolle puolen.

Usein mediat syöksyvät tällaisten uutisaiheiden kimppuun. Lehden päätoimittajana vuodesta 2014 toiminut Ville Pernaa toteaa lakonisesti Kuvalehden saaneen Eeva-Liisa Hynynen jutuilla Kittilästä ”toista sataa” uutisvoittoa.

”Ehkä muille syntyi meihin nähden tässä asiassa liikaa takamatkaa. Tämähän on sekava ja vaikeasti hahmotettava kokonaisuus. Enkä ala tässä jeesustelevaan. Toiset mediat ovat varmasti seuranneet jotain toista asiaa meitä tiiviimmin”, Pernaa sanoo.

Kittilä ja Levi ovat tärkeä osa Lapin matkailubisnestä. Tämänkään merkitystä uutisoinnin suhteellisessa vähyydessä on vaikea sivuuttaa, Pernaa sanoo.

”Levin menestystarina on saatu puffattua läpi mediassa erittäin hyvin. Ehkä on mietitty sitäkin, tietoisesti tai alitajuisesti.”

Pernaa kertoo, että Kuvalehden lukijat ovat kiittäneet Kittilä-sarjan juttuja. Kipakampaa palautetta on tullut jutuissa kritisoiduilta kuntapäättäjiltä.

Palaute on tullut kahdessa muodossa. Tutkinnan kohteeksi joutuneet Kittilän päättäjät ja heidän edustajansa ovat tehneet tutkintapyyntöjä lehden jutuista. Yksikään näistä ei ole johtanut mihinkään.

”Lisäksi juttuja on toistuvasti väitetty virheellisiksi, mutta yhtään virhettä ei ole pystytty osoittamaan. Emme ole joutuneet tekemään Kittilä-juttuihin ainuttakaan oikaisua.”

MYÖS YLE ROVANIEMEN Jyri Tynkkynen on raportoinut Kittilän asioista tiiviisti. Kuten useimmat, hän oletti aluksi, että Kittilä kyllä normalisoituu, kun kuntapäättäjille osoitetaan heidän virheellinen menettelynsä.

”Sitä hetkeä ei vain ikinä tullut”, hän nauhahtaa.

Tynkkynen kertoo havahtuneensa tilanteen vakavuuteen vuodenvaihteessa 2015. Ensin marraskuussa 2014 vt. kunnanjohtaja **Esa Mäkinen** esitti kunnanhallitukselle, että Anna Mäkelän irtisanomista ei panna täytäntöön, koska se on lainvastainen. Mäkinen esitti samaa parin kuukauden päästä. Kummallakaan kerralla kunnanhallitus ei edes käsitellyt Mäkinen esitystä.

Tynkkynen sanoo tajunneensa, että kyse on järjestelmällisestä laittomuudesta.

”Se oli minulle käännekohta”, Tynkkynen sanoo.

Kittilän asiakirjoista on luettavissa kostoja ja simputusta, toisaalta myös joidenkin tahojen epäasiallista suosimista.

Eeva-Liisa Hynynen, toimittaja

”Koin epäoikeudenmukaisena Eeva-Liisa Hynystä kohtaan, että muut mediat jäivät hänen selkensä taakse. Myös me. Annetaan *Suomen Kuvalehden* olla eturintamassa, ja tullaan me muut kilometrien päässä perässä. Koin, että muut pettivät yleisönsä.”

Pohjois-Suomen maakuntalehti *Lapin Kansa* on sekin seurannut Kittilän kriisiytymistä vuoden 2013 lopulta saakka.

Maaliskuussa 2014 lehti vielä toivoo pääkirjoituksessaan Kittilään lähinnä työrauhaa. Vuonna 2017 lehden juttujen sävy on hieman toinen. Kriittinen uutisointi tuo esiin kuntapäätäjien toiminnan kyseenalaisuuden.

Päätoimittaja **Antti Kokkonen** sanoo lehden suoriutuneen Kittilä-uutisoinnista pääasiassa hyvin.

”Se on suuri uutisaihe, ja olemme myös pitäneet sitä säännöllisesti esillä. Jälkikäteen on toki helppo sanoa, että jos kaikki käänteet olisi ollut tiedossa etukäteen, olisimme olleet alussa vielä kriittisempiä.”

Kokkonen nostaa esiin konkreettisen, Kittilän tapahtumien seuraamista hankaloittaneen asian. Tapahtumien eskaloituminen alkoi koko lailla samaan aikaan kun *Lapin Kansa* joutui luopumaan Kittilän yhden hengen aluetoimituksesta.

”Uutistappioitakin on tullut, vaikka meidän maakuntalehtenä tavallaan pitäisi tietää ensimmäisenä.”

Kokkonen huomauttaa, että Levin matkailubisneksen vaikutuksesta lehden uutisointiin on älytöntä edes keskustella.

”Ensinnäkään nämä suuret matkailukeskukset eivät ilmoita meillä käytännössä ollenkaan. Ja tietenkään meidän uutiskriteereissämme ei muutenkaan tällaisia oteta huomioon. Teemme kriittistä journalismia, jos aihetta on. Meille on tullut kovaa arvostelua Kittilä-kiistan molemmista leireistä. Se kertoo tasapuolisesta uutisoinnista.”

HELSINGIN SANOMAT uutisoi Kittilästä vuonna 2014, ja palasi aiheeseen laajemmin vuonna 2017.

”Aiheessa on ennakotapauksenomaisuutta, mutta toki Kittilä on aika kaukana ydinlevikkialueestamme. Seuraisimme varmasti vielä isommin, jos vastaavaa tapahtuisi pääkaupunkiseudulla”, päätoimittaja **Antero Mukka** linjaa.

”Nytkin lisäpanostusta olisi voinut olla aiheellista tehdä, jos olisimme koko ajan olleet liikkeellä tämän päivän tiedoilla.”

Mukka sanoo pitävänsä luonnollisena, että Kittilä on jäänyt suomalaismediassa suhteellisen pimentoon. Isoista uutisaiheista ei ole pulaa.

”Viime vuosina on ollut pinnalla esimerkiksi turvapaikanhakijakysymys. Tällaisiin verrattuna Kittilä on lähinnä käväissyt välillä uutisaiheena.”

Omanlaisensa äänensävyyn Kittilä-journalismiin on tuonut *Iltalehden* politiikan tuottaja **Juha Ristamäki**.

Ristamäki sanoo, että hänestä Kittilän tapahtumat ovat saaneet painoarvoonsa nähdessä liikaakin mediahuomiota. *Iltaledelle* tekemissään IL-analyseissä Ristamäki on eri linjoilla kuin *Suomen Kuvalehti*, *Yle* tai *Lapin Kansa*.

”En usko muutaman miljoonan hissihankinnasta lähteneen syytelyn olevan kovin ainutlaatuinen tapahtumasarja suomalaisessa kunnallishallinnossa”, Ristamäki toteaa.

Ristamäki sanoo Kittilän merkityksen kasvaneen asian saaman julkisuuden, ei niinkään itsepäisten, syytteet saatuaankin toimintansa oikeellisuuteen uskovien kuntapäätäjien vuoksi. Ristamäki näkee asian mahdollisen valtakunnallisen uutisarvon olevan aivan muualla.

”Minua on valtakunnallisena ulottuvuutena kiinnostanut **Antti Rinteen** (sd.) osuus.”

Ammattiliitto Pron kautta aikanaan Levin matkailukeskuksen hallituksessa istuneen Rinteen toimista Jouni Palosaaren erottamisesta tehtiin aikanaan tutkintapyyntö. Pyyntö ei johtanut mihinkään.

Ristamäki uskoo, että Palosaaren tulevassa

KITILÄ



● Lapin maakunnan länsiosassa sijaitseva kunta, jonka asukasluku on noin 6 500.

● Muuttovoittoinen kunta, jonka talous on tasapainossa.

● Vaurautta tuo Levin laskettelukeskuksen lisäksi muun muassa Suurkuusikon kultakaivos.

● Ollut otsikoissa lähinnä kunnan päätöksiin liittyvien epäselvyyksien vuoksi.

● Valtaosa kunnan päättäjäistä on ollut epäiltyinä rikoksista. Rikosnimikkeitä ovat virka-ase-
man väärinkäyttäminen, työturvallisuusrikos ja työsyryntä.

oikeudenkäynnissä tästäkin ”tutkintalinjasta” voi tulla julki kiinnostavaa tietoa.

”Se tarina on osittain kertomatta, joka olisi voinut oikeuttaakin ison julkisuuden. En halua vähätellä nyt epäiltyjä rikoksia, mutta aika pieniä ne ovat massiiviseen julkisuuteen nähden. Ei kai jokaisesta kunnanjohtajan erottamisesta näin iso messu tule!”

EEVA-LIISA HYNYSSEN *Suomen Kuvalehden* kirjoittamissa jutuissa on vakituisena asiantuntijana kuultu rikos- ja prosessioikeuden emeritusprofessori **Pekka Viljasta**. Viljanen vaati jutuissa vuosien ajan valtiolle mahdollisuutta puuttua lain ulkopuolelle ajautuneen kunnan asioihin, siis muutosta kuntien itsehallintoa koskevaan lakiin.

Lex Kittilä tuli voimaan vuonna 2017 ja sitä sovelletaan nyt Kittilään.

Kuvalehden Kittilä-journalismilla on siis ollut konkreettinen vaikutus suomalaisen kuntahallinnon tulevaisuuteen. Se on harvinaislaatuista.

”Lex Kittilää ehdotettuani sain pitkään osakseni naureskelua. Vuoden 2016 alussa valtiovaraministeriön kuntaosasto viimein aktivoitui ja laki saatiin aikaan”, Viljanen kertoo.

”Kittilä on iso ja merkittävä uutisaihe. Se koskee koko suomalaista kunnallishallintoa.” ●

YHDESSÄ

AINO HUILAJA
JA JERRY YLKÄNEN

● Aino Huilaja, 35, on MTV Uutisten ulkomaantoimittaja ja uutis-ankkuri sekä toinen Say What Productions -yhtiön perustajista. Hän on valmistunut filosofian maisteriksi Jyväskylän yliopistosta journalistiikasta.

● Jerry Ylkänen, 37, on kuvaaja, tuottaja ja ohjaaja. Hän työskentelee omassa Chinanski-tuotantoyhtiössään. Hän on opiskellut Jyväskylän ammattikorkeakoulussa viestintää. Ylkänen ja Huilaja ovat naimisissa ja asuvat Helsingissä Arska-koiran kanssa.

● Say What -dokumenttisarja oli Kultainen Venla -finalisti. Ohjelman muita tekijöitä ovat toimittaja Nina Rahkola, tuottaja Jari Lähteinen ja leikkaaja Antti Hirsiaho. Sarjan voi katsoa Kat-somossa.

En sulle luvannut mä laspalmasta

Aino Huilaja ja Jerry Ylkänen tekivät yhdessä ”luontodokkarin ihmisistä”. Say What -juttumatkoilla pari sanoo riidelleensä tyhmistä asioista.

MARJA HONKONEN, TEKSTI • MEERI UTTI, KUVA

Kun toimittaja **Aino Huilaja** ja ohjaaja **Jerry Ylkänen** lomailivat, luvassa on enemmän hikeä, hia-
ceja ja karttoja kuin laspalmasta ja ilmastoituja aula-
baareja. Siksi parille oli luontevaa
lähteä videokameran ja mikrofonin
kanssa dokumenttikeikoille viime
vuonna muun muassa Ukrainaan,
Grönlantiin ja Botswanaan.

”Yhteiset lomamatkat ovat olleet
hyvää treeniä. Väkisinkin sitä voi-
mavaraa tuli käytettyä”, Ylkänen
kuvailee *Say What* -dokumenttisar-
jaa varten yhdessä tehtyjä matkoja.

Ei sillä, etteikö pari olisi niillä
riidellyt: väsyneenä, kun oli kuuma
ja ”ihan vitun tyhmistä asioista”.

Puolisoa kohtaan voi käyttäytyä
epäammattimaisemmin kuin työ-
kaveria, Huilaja myöntää.

”On myös voimavara, kun voi
sanoa suoraan, mutta konflikteja
voi syntyä. Alun jälkeen opimme,
että vähemmän kriiseilyä”, hän
sanoo.

SAY WHAT on tekijöidensä mukaan
”luontodokumentti ihmisistä”,
kahdeksan jaksoa journalismia
kahdeksan maan ihmisistä.

Ohjelma ideoitiin pariskunnan
keittiössä. Huilaja ja sarjan toinen
journalistijuontaja **Nina Rahkola**
listasivat toiveaiheitaan, mutta var-

sinainen konsepti puuttui. Ohjel-
maksi ideat auttoi kehittämään
keskustelua kuunnellut Ylkänen,
joka on aiemmin työskennellyt
muun muassa MTV:n AD:na.

Maikkari valikoitui sarjan kodik-
si, ja Huilaja ja Rahkola perustivat
oman tuotantoyhtiön. Ulkomail-
le lähdettiin toimittaja-kuvaaja-
tiimeinä, joskus kolmikkona.

Say Whatin kuvasto on yhdistel-
mä spottimaailman estetiikkaa ja
Vice-dokumenttien rujoutta.

”Alusta asti oli selvää, että klas-
sinen uutiskuvasto ei ole meidän
juttumme”, Ylkänen sanoo.

**”Alun jälkeen
opimme, että
vähemmän
kriiseilyä.”**

Aino Huilaja, ulkomaantoimittaja

Klassiset journalistiset hyveet
kyllä olivat, vaikka viihdettä teke-
mällä olisi Huilajan mukaan pääs-
syt helpommalla.

”Kahden viikon keikan fiksaami-
nen vaatii hemmetisti työtä. 41
minuuttia voi täyttää helpommin-
kin.”

Katsojapalautteissa sarjaa on ki-
telty siitä, että televisiosta ylipää-
tään tulee asiaohjelmaa. Tekijöiden
tavoitteet olivat korkeammalla:

oma osaaminen oli lähtötaso, jon-
ka päälle päätä hakattiin rakenta-
vasti seinään niin käsikirjoituksia
tehdessä kuin editoidessa.

Huilaja sanoo löytäneensä into-
himonsa. Myös Ylkänen on tyyty-
väinen.

”Ideologinen ajatukseni oli,
että tässä tallennetaan ihmiskun-
taa vuonna 2017. Ei tieteellisesti,
vaan humanisti. Se jopa pitää
ehkä paikkansa.”

HUILAJA JA YLKÄNEN tapasivat vuon-
na 2002 Jyväskylässä, Yle Keski-Suo-
men leivissä. Ajatus töiden teke-
misestä yhdessä tuntui sittemmin
huonolta, kunnes se *Say Whatin*
myötä toteutui.

Kuvaustilanteissa taito lukea
toista on iso etu.

”Tunnetta toisemme niin
hyvin, ettei meidän tarvitse käydä
dialogia siitä, mitä teemme”, Hui-
laja sanoo.

Asiaa auttaa myös, että journa-
listisen työn tekee huolella ennen
ja jälkeen keikkoja. Reissussa voi
keskittyä olemaan läsnä, tekijät
sanovat.

Paljastavimmat hetket saa nau-
halle olemalla kärsivällinen.

”Aika on tässä työssä resursseista
kallein”, Huilaja sanoo.

”Mitä kauemmin aikaa ihmisten
kanssa on, sen parempaa jälkeä
tulee.” •



Många kontaktytor. "Jag är en vandrande machokliché, men jag är också en flumliberal blomsterhatt", säger Marko Hietikko och påpekar att det som journalist är viktigt att ha många dimensioner och beröringsytor i sitt liv.

Han vill sätta ljus på extremrörelserna

LINA LAURENT, TEXT • KARL VILHJÄLMSSON, FOTO

Journalisten Marko Hietikko, som i veckan fick Topeliuspriset, vill ha mindre "rosa fluff" och mer samhällsbevakning.

"Jag brukar likna nynazister vid shiitakesvamp. De trivs när det är mörkt, fuktigt och lagom kvavt. Men om man öppnar fönstren, vädrar och låter ljuset flöda in försvinner de förr eller senare."

Under de senaste fem åren har **Marko Hietikko** specialbevakat extremhögern för Svenska Yle. Han har bland annat följt med den svenska och finska motståndsrörelsens utveckling till Nordiska motståndsrörelsen, intervjuat den avhoppade nynazisten **Esa Holappa**

(Finska motståndsrörelsens första ledare), och berättat om kopplingen mellan fotbollshuliganer och extremrörelser (både vänstern och högern).

Hietikkos intresse för nynazister växte redan på 1990-talet då de så kallade vit-makt-skinnskallarna började synas runt om i Finland, också i östra Vanda där Hietikko bodde. Samtidigt blev Joensuu ökänt för sina unga skinnskallar som begick rasistiska brott.

I början av 2000-talet var det lite tystare kring de högerextrema rörelserna men småningom börja-

de nazistiska klistermärken synas i gatubilden.

"I det journalistiska kollektivet sågs extremhögern ända fram till Utøya som ett tämligen marginellt fenomen", säger Hietikko.

Han påpekar att många redaktioner förde en diskussion om hur mycket uppmärksamhet extremrörelserna skulle få – eller om de skulle få någon uppmärksamhet alls. Ofta vann det senare alternativet.

"Den tidigare ganska allmänt accepterade tanken att om vi inte ger dem uppmärksamhet kommer



Om vi ger över diskussionen till extremrörelserna förminskar vi vår egen betydelse och är plötsligt inte relevanta för publiken längre.

Marko Hietikko,
reporter, Svenska Yle

de att självdö och försvinna har bevisligen inte lyckats speciellt bra.”

Hietikko tycker att nynazisterna ska tas på allvar men samtidigt får journalister inte överdriva hotet.

”Det kan slå tillbaka. Om de framstår som häftiga och tuffa blir de lätt glorifierade.”

Den bästa medicinen är med andra ord objektiv och neutral rapportering. Man ska helt enkelt sätta en strålkastare på dem – och på andra extremrörelser, påpekar Hietikko.

Och det är precis det han själv vill göra just nu. Hietikko har länge varit intresserad av att ta sig an temat våldsbejakande islamistisk extremism men säger att han hittills haft svårt att hitta en naturlig öppning till ämnet. Men sedan kom rättegången mot de tre finländarna som misstänkts för förberedelse till brott i terroristiskt syfte, vilken Hietikko följde med i Helsingfors tingsrätt i slutet av 2017.

Han lyssnade på vittnesmål, granskade medverkandes ansiktsuttryck, pratade med folk och delade ut en ansenlig mängd visitkort.

”Och plötsligt börjar en helhet som varit ganska svår för mig att greppa öppna sig.”

Hietikko har ett klart och långsiktigt mål: att kunna förklara ”vad som får en 19-årig punkare från Esbo att dra iväg till Syrien och börja kriga med ett rätt odisciplinerat, laglöst och tämligen mordiskt gäng?”

Hietikko konstaterar att han själv inte har svaret. Han har ändå fler tankar om de bakomliggande samhälleliga orsakerna och mediernas roll i födseln av extremrörelser.

MARKO HIETIKKO föddes i Finland 1965. När han var tre år gammal flyttade familjen till Sverige och landade i Skogås, ”en invandrarförort nära Stockholm”.

”Först kom finnarna, sedan turkarna och sedan invandrare från sydligare länder.”

En av Hietikkos sandlådevänner var en av bröderna i det som senare skulle bli Militärligan (känd

bland annat för spektakulära bankrån).

”Vi bodde i samma hus och under en tid hängde vi ihop som ler och långhalm. Någon gång har jag tänkt på att jag borde göra en dokumentär om honom och mig och de två parallella spåren våra liv tagit.”

Hietikko säger att det svenska folkhemmet tog hand om barn med olika bakgrund men att segregationen senare satt sina spår. Han beskriver förorterna i Sverige i dag som ett laglöst och kulturlost limbo. En miljö med organiserad brottslighet och regelbundna mord, en miljö där IS och andra extremrörelser värvar nya medlemmar.

”Stockholmsförorterna var då (sent 1970-tal) som Helsingfors är i dag. Det som bekymrar mig är att vi verkar tillåta att en del av våra förorter blir segregerade – något som inte borde få hända. Utbildningen skrotas och din härstamning och socioekonomiska bakgrund spelar en viktigare roll än din egen kapacitet – det är skrämmande.”

VILKEN ÄR då journalistikens roll? Enligt Hietikko är det avgörande att samhällets olika världar kommunicerar med varandra. Han talar om bubblor, polarisering och ekokammare och om hur medierna i Sverige misslyckats kapitalt i att lyfta upp problem som uppstått i ”mångkulturalismens tryckkokare”.

”I folkhemmet har man tigit ihjäl problemen och det leder till att det skapar en distans mellan medierna och dem som lever med problemen. Om vi ger över diskussionen till extremrörelserna förminskar vi vår egen betydelse och är plötsligt inte relevanta för publiken längre.”

Hur tycker du det är i Finland?

”Vi har inte gått lika långt i att förstå och förstå som svenskarna men det finns, speciellt bland finlandssvenska medier, samma tendens som i Sverige och det är fatalt på många sätt.”

Hietikko säger att han inte har för avsikt att kasta skit på journa-

listkåren men understryker att det finns en risk för att vi (journalistkåren) tappar kontakten med samhället runt omkring oss ifall vi blir insnöad i vår egen bubbla och mest umgås med varandra. Han skulle också vilja se ett större fokus på samhällsjournalistik och mindre ”rosa fluff” eller mysjournalistik.

Jag frågar honom hur han själv, som privilegierad fast anställd journalist på Yle, håller lågan uppe och om det finns risker med att han blir alltför bekväm av sig.

Hietikko gör en koppling till sina studier i journalistik då han kom i kontakt med den amerikanska författaren och journalisten **Hunter S. Thompson** (1937–2005).

”Jag läste Thompson och kände som han att jag blev genuint, och personligt, förolämpad av oegentligheter, lögnar och samhälleliga missförhållanden. Klarar man av att hålla i den indignationen så är man åtminstone på rätt väg.” ●

MARKO HIETIKKO, 52

Om att få Topeliuspriset? Känns jättefint. Det känns också som ett kollektivt erkännande att extremrörelser av olika slag är relevanta och att man bör hålla ett öga på dem.

Jobb? Reporter på Svenska Yles Spotlight sedan 2004. Känd särskilt för sin bevakning av extremhögern i Finland och övriga Norden.

Tidigare? Reporter på bland annat Radio Mellanland (”mitt första radioinslag handlade om effektiviserad övervakning av Vanda-skogarna för att förhindra julgransstöld”), Borgåbladet, Radio Extrem och teveprogrammet Gogo.

Fritidsintressen? Skytte och kampsport. Är också aktiv reservist.



Gör jobbet oälskad

DAN LOLAX dan.lolax@aumedia.fi SKRIBENTEN ÄR SÄMHÄLLSREPORTER PÅ ÅBO UNDERRÄTTELSER. SKRIVER ÄVEN NYHETSBLOGGEN.

Vad ska nyhetsmedier göra om det inte finns förståelse för journalistikens grundläggande principer?

Den frågan har nog många journalister grunnat på sedan *Helsingin Sanomat* i december publicerade en artikel om militärens underrättelseverksamhet.

MISSTRON gentemot seriösa medier är inte ny men "alternativa" nyhetssajters kambriska explosion har förvärrat situationen.

Det intressanta med fallet *HS* är trots allt att diskussionen som följde publiceringen primärt fördes inom ramen för det seriösa.

När **Kaius Niemi**, ansvarig chefredaktör på *HS*, i ett öppet brev till läsarna försökte förklara tidningens agerande skrev han att "speciellt efter [att republikens president och försvarsministern uttalat sig] började många läsare förundra sig över artikeln om Signalunderrättelsecentret".

Det var alltså efter att presidentens kansli meddelat att publiceringen blir polissak och att nationens säkerhet är i fara som läsarna reagerade.

Det var efter att försvarsminister **Jussi Niinistö** (blå) på Twitter antytt att *HS* agerat ofosterländskt som tonen i diskussionen slogs an.

NIEMI beskrev diskussionen som ett tecken på att *HS* misslyckats

med sin publicering.

I mina ögon skvallrar diskussionen inte lika mycket om tidningens misslyckande som den avslöjar att många höll inne med sin reaktion – eller hade ingen alls – tills Finlands politiska ledning förklarade vilken reaktionen bör vara.

Min egen reaktion var att uppgifterna var intressanta men relevansen luddig. Vad gäller det hemligstämplade så kunde jag inte skilja det från information som redan var allmänt känd.

”En annan slutsats är att journalistikens roll är otydlig för många.

Det kunde bevisligen inte försvarsutskottets ordförande **Ilkka Kanerva** (saml) heller, för i programmet *A-studio* förblev Niemis fråga om exakt vad i artikeln som hotade nationens säkerhet obesvarad.

UUTISUOMALAINEN följde upp med en nätgallup enligt vilken tre av fem finländare sätter nationens säkerhet framför pressfriheten.

Den dominerande åsikten är att publiceringen av hemligstämpelat material kan försvaras enbart om det avslöjar oegentligheter.

Av detta kan vi dra åtminstone två slutsatser.

En är att Finlands militära och politiska ledning har ett nästan exklusivt tolkningsföretade till begrepp som "nationens säkerhet", också när de inte kan förklara hur den är hotad.

En annan slutsats är att journalistikens roll är otydlig för många.

Det är en förenkling att tro att enbart avslöjade oegentligheter retroaktivt kan motivera publiceringen av hemligstämpelat material.

Varför? För att nyhetsmediernas uppgift är primärt att ta reda på fakta. Övertramp, speciellt juridiska, kräver att en annan part tar vid där det journalistiska slutar. Det inte är redaktioners roll att agera domstol.

DISKUSSIONEN visar att när kunskap om pressfrihet och källskydd saknas är många villiga att fylla i luckorna, men inte till journalistikens fördel.

Att det här görs när nyhetsmediernas förhållande till allmänheten redan präglas av ett ängsligt bekräftelsebehov är olyckligt.

Nyhetsredaktionerna ska istället följa **Ben Bradlees** råd. Den legendariska chefredaktör på *The Washington Post* sa, när tidningen var den enda som följde Watergate-spåret och fick kritik därefter, att "vi duckar och fortsätter göra jobbet, som inte är att vara älskade utan att söka sanningen".

JEPPIS WEEKLY I GRAVEN

HSS Medias tvåspråkiga gratistidning *Jeppis Weekly* bröt ny mark när den startade i december 2015. Målgruppen var hushåll i Jakobstadsregionen som saknar prenumeration på pappers-tidningen *Österbottens Tidning*. Sista numret av *Jeppis Weekly* delades ut torsdagen 11 januari.

I *Jeppis Weekly* har tvåspråkigheten varit lika naturlig som snacket på stan. Lokala frilansare har skrivit ungefär hälften av artiklarna på svenska och andra hälften på finska. I sina ledare har **Kaj Högestedt** tagit upp lokala angelägenheter genom att i en och samma text växla mellan svenska och finska.

"Som mediebolag måste vi ständigt ha noggrann koll på kostnaderna. På två år händer det mycket på mediemarknaden och vi måste agera i tid", säger **Anna-Mari Karhunen**, VD på HSS Media sedan september 2017.

Johan Svenlin

NYAN REKRYTERAR

Inom kort kommer *Nya Åland* att få en opinionsredaktör. Ansökningstiden för den nya tjänsten gick ut 7 januari och ett tiotal kandidater sökte jobbet.

"Jag blev glad när jag öppnade min mejlbox efter veckoslutet och såg att det kommit in ansökningar från både gamla bekanta och nya okända", säger chefredaktör **Anna Björkroos**.

Opinionsredaktören kommer att skriva ledare och ansvara för debatten på tidningens debattsidor och webb. I annonsen frågades efter en person med journalistiskt utbildning, erfarenhet och ett brinnande intressen för samhälle och människor.

"Jag har redan finalisterna i huvudet och hoppas att personen vi väljer kan komma igång redan i februari."

Johan Svenlin

KSF SÖKER ÖPPET NY VD

Efter några slutna rekryteringar riktar sig KSF Media nu till allmänheten för att hitta en ersättare till **Svante Wahlbeck**.

I en annonskampanj i mediekoncernens tidningar efterlyses en mångsidig, analytisk, nätverkande företagsledare för den heta stolen. Ansökningstiden gick ut 14 januari.

Johan Svenlin

etiikka

Lupa kieltäytyä työstä?

JANNE SALOMAA, TEKSTI • ANNA-KAISA JORMANAINEN, KUVITUS

Jos työtehtävä hiertää omaatuntoa, kannattaa ottaa puheeksi viides Journalistin ohje.

Osa Journalistin ohjeista on Julkisen sanan neuvostossa jatkuvasti esillä, osa ei käytännössä koskaan.

Jälkimmäisiin kuuluu ohje numero 5, jonka mukaan journalistilla on mahdollisuus kieltäytyä tehtävistä, jotka ovat ristiriidassa lain, henkilökohtaisen vakaumuksen tai ammattietiikan kanssa.

2000-luvulla JSN ei ole suoraan käsitellyt kohtaa yhdessäkään tapauksessa.

”Periaatteellisesti se on silti hyvin tärkeä”, sanoo JSN:n puheenjohtaja **Elina Grundström**.

Grundströmin mielestä kohta tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että toimittajaa ei saa pakottaa rikkoamaan Journalistin ohjeita.

”Koen, että jos itse kieltäydyn tehtävästä, se sama lävähtää jonkun muun tuulettimeen.

”Esimerkiksi julkaisemaan virheellistä tietoa tai edellyttää piilomainnon tekemistä.”

Ohjetta 5 ei ole Grundströmin mukaan kuitenkaan tarkoitettu toimittajien ja päätoimittajien vastakkainasetteluun.

”Kannustan enemmän käymään sen pohjalta rakentavaa keskustelua. Jos vaikkapa mediayhtiön johto on kokematon sisältömark-

kinoinnin merkitsemisessä, toimittajat voivat tuoda esiin, miten mainonta pitäisi Journalistin ohjeiden perusteella merkitä.”

GRUNDSTRÖM EPÄILEE sen, että ohjeesta 5 ei tule kanteluita, kertovan ainakin osittain siitä, että ongelmia sen noudattamisessa ei juuri ole.

”Tutkimusten perusteella toimittajat tuntevat Journalistin ohjeet hyvin ja niiden noudattamista pidetään toimituksissa yhteisenä asiana.”

”Toisaalta niissä toimituksissa, joissa ongelmia saattaisi olla, kynnys ottaa asia puheeksi voi olla korkea – saati kannella JSN:lle työnantajasta. Näin toimituksesta kertoo Journalistin Facebook-sivuilla yhteyttä ottanut toimittaja.

”Kulttuuri on sellainen, ettei kieltäytyminen ole vaihtoehto. Suuren kuolinuutisen kohdalla sitä vain toivoo, ettei pyyntö soittaa leskelle tai muulle läheiselle osu omalle kohdalle. Koen, että jos itse kieltäydyn tehtävästä, se lävähtää jonkun muun tuulettimeen.”

Toimittaja on itse kieltäytynyt kerran soittamasta mahdolliselle rikoksen uhrille. Esimies kyseenalaisti alkuun kieltäytymisen, mutta lopulta juttua ei tehty eikä toimittajalle seurannut vaikeuksia.

MYÖS LEHDISTÖN työehtosopimuksessa lukee, ettei journalisteja saa ”velvoittaa hyvää lehtimiestapaa tai heidän ammattikunniaansa loukkaaviin tehtäviin tai kirjoittamaan vastoin vakaumustaan”.

Liiton tes-neuvontaan asiasta ei tule juuri yhteydenottoja. Journalistiliiton lakimies **Tytti Oras** tietää yhden varsinaisen kiistatilanteen. Paikallislehden päätoimittaja oli vuonna 2015 lähettänyt toimittajan

JOURNALISTIN OHJE 5



JO 5: Journalistilla on mahdollisuus kieltäytyä tehtävistä, jotka ovat ristiriidassa lain, henkilökohtaisen vakaumuksen tai ammattietiikan kanssa.

tekemään juttua siitä, kuinka ”kuntalaiset pelkäävät turvapaikanhakijoiden tuloa”. Haastateltavat eivät kuitenkaan pelänneet turvapaikanhakijoita, joten toimittaja vaihtoi näkökulmaa, mikä sai päätoimittajan suuttumaan.

Pyyntö julkaista perätöntä tietoa on Oraksen mielestä selkein tapaus, jossa toimittajan voi ja hänen tuleekin kieltäytyä. Yleensä ristiriitatilanteet ovat kuitenkin tulkinnanvaraisia.

”Työstä kieltäytyminen on aina iso asia, joten jos asia ei keskustelulla selviä, kannattaa ottaa yhteyttä tes-neuvontaan.”

TYÖNANTAJA HALUSI kevään 2013 tes-neuvotteluissa kielto-oikeuden pois työehtosopimuksesta. Toimittajakunnassa tämä tulkittiin, että mediatilat halusivat journalistien alkavan tehdä sisältömarkkinoita.

Alun perin kieltäytymisoikeus on koskenut vain piilomainontaa. Jo vuonna 1945 Suomen Sanoma-lehtimiesten liiton ensimmäisessä normaalivälikirjassa luki, että ”toimittajan on vältettävä ilmaisen

reklaamin tekoa”.

Maininta vastoin vakaumusta kirjoittamisesta tuli ensin *Lehtimiehen ohjeisiin* vuonna 1968 ja sitten työehtosopimukseen vuonna 1975. Taustalla oli ajan poliittinen ilmapiiri.

”Hieman kärjistetysti sanottuna vasemmalla olevat toimittajat pelkäsivät, että kustantaja prässää kirjoittamaan kapitalismin ylistystä”, kertoo Journalistiliiton pääsihteerinä vuosina 1972–2010 työskennellyt **Eila Hyppönen**.

Nykyisessä mediamaailmassa vakaumuksen pohjalta kieltäytymistä on hankalampi perusteella, jos työtehtävä ei riko hyvää journalistista tapaa.

”Työnantaja voi päättää lehden linjan ja jos oma ajatusmaailma sotii lehden linjaa vastaan, voi joutua miettimään, onko oikeassa mediassa töissä”, Tytti Oras sanoo. ●

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI KÄSITTELEE JOURNALISTIN OHJEITA, JOTKA OVAT AJANKOHTAISIA TAI MUUTEN KIINNOSTAVIA.

anna hyvän kiertää



Kotitöitä. Johanna Laitinen (kuvassa) ja Jonna Tapanainen esiintyvät mieluusti podcastiin liittyvissä kuvissa yhdessä. Tällä kertaa Tapanaisen piti kiireisenä vastasyntynyt vauva. Podcast nauhoitetaan lähes aina jommankumman kotona – ”Laitisella” tarkkaan ottaen taustalla näkyvän pöydän ääressä.

**JOHANNA
LAITINEN, 40**

● Gummeruksen käännöskirjallisuuden toimituspäällikkö. Työskennellyt yli kymmenen vuotta kustannusallalla. Vuosina 2010–2016 Kustantamo S&S:n kustannustoimittajana ja toimituspäällikkönä.

**JONNA
TAPANAINEN, 41**

● Freelancetoimittaja. Työskennellyt Gummeruksen tiedottajana 2017 ja Me Naisten toimitus-sihteerinä 2011–2016.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

**MAIJA KOSKEN
VALINTA**

Vauvan ja Meidän Perheen päätoimittaja **Maija Koski** valitsi esiteltäväksi **Johanna Laitisen** ja **Jonna Tapanaisen** *Sivumennen*-kirjapodcastin:

”*Sivumennen* yhdistää kirjallisuuden kiinnostavimmat uutuudet ja ilmiöt sekä ajan-kohtaiset puheenaiheet ajatuksia herättävästi. Miltei tunnin jaksot pitävät otteessaan alusta loppuun: tekijät panevat peliin sekä itsensä että laajan luke-neisuutensa tärkeilemättä tip-paakaan.

Olen saanut podcastista kiin-nostavimmat vinkit paitsi kir-joihin myös kansainvälisiin lehtijuttuihin, podcasteihin, tv-sarjoihin ja muuhun populaari-kulttuuriin. Vaikka ei ehtisi lukea, podcastia kuuntelemalla sivistyy. Erityiskiitos älykky-ydestä, hauskuudesta ja feminis-tisestä otteesta.”

Ihanan lukemisen asialla

NINA ERHO, TEKSTI • LAURA OJA, KUVA

”Olemme Jonnan kanssa olleet ystäviä ja jakaneet innostuksen lukemiseen kauan. Muutama vuosi sitten aloimme kuunnella ulkomaisia kirjallisuuspodcasteja ja mieltä, miksei Suomessa ole sellaista. Sitten päätimme tehdä sen itse”, sanoo Gummeruksen toimituspäällikkö **Johanna Laitinen**, jolla on *Sivumennen*-podcastyhdessä **Jonna Tapanaisen** kanssa.

”Ostimme mikrofonin, istahdimme remon-tin keskellä keittiöni lattialle ja teimme ensimäisen jakson. Sitä olimme googlanneet, millä kannattaa nauhoittaa, millä leikata ja miten äänitys jaetaan. Sisältö tuli aika luonnostaan, vaikka vahva esikuva olikin ruotsalainen *En varg söker sin pod*.

Kahdessa vuodessa *Sivumennen* on saanut muodon, jossa käsittelemme muutamaa kirjoihin liittyvää teemaa ja sitten lukemaamme kirjaa. Laadimme viitteellisen käsikirjoituksen, mutta usein tulos on sitä parempi, mitä spontaanimmmin onnistumme keskustelemaan.

Valmisteltujen teemojen lisäksi lähetyksissä nousee esiin kaikenlaista lukuhistoriamme

varrelta. Juuri siinä on lukemisen hienous, josta haluamme kertoa. Kirjoja lukiessaan tajuaa, ettei ole maailmassa yksin, vaan osana ajatus-ten ja ideoiden verkostoa.

Koska olemme podcastin ’hahmot’, henkilö-kohtaistakin on väkisin mukana. Miettimistä vaatii se, mitä kaikkea haluamme jakaa ja mikä määrä henkilökohtaista kuulijoita kiinnostaa. Ennen nauhoitusta lämmittelemme parodioi-malla itseämme, mutta niitä nauhoja ei (heh heh) julkaista.

Koska meillä on myös palkkatyöt, nauhoituk-sille löytyy usein aikaa vasta iltayöstä. Leikkaus-työn teemme vuorotellen. Itsensä kuuntelemi-nen lisää itsetuntemusta, ja myös itsetuntoa on tullut lisää. On hirvittävän palkitsevaa huoma-ta, mitä on saanut aikaan.

Jo alussa päätimme käsitellä vain kirjoja, jois-ta tykkäämme. Joukossa voi olla kirjoja, joiden kanssa teen palkkatöitä, mutta sidos pitää ker-toa. Podcastissa näen itsestäni toisen puolen kuin ammattilukijana. Toisaalta tätä tehdään koko kirja-alan takia ja niistä lukemattomista syistä, joiden vuoksi kirjoista on tärkeää puhua.”

Tapahtuuko näin todella?

Riippumatta siitä, katsooko dokumenttielokuvia taiteena vai journalismina, niistä saa virikkeitä kerrontaansa. Jos kaipaat myös uutta intoa maailmanparannukseen, huomioi DocPointista vaikka nämä:

WHOSE STREETS? Yhdysvaltojen Fergusonissa alkoi vuonna 2014 kansanliike, kun valkoinen poliisi ampui aseettoman, mustan **Michael Brownin**. **Sabaah Folanin** ja **Damon Davisin** esikoisessa virkavalta näytetään jyräävänä muurina. Elokuva lainaa valkoiselle eurooppalaiselle silmät, joilla pääsee harvoin katsomaan.

THE TRIAL. Askold Kurov seuraa ukrainalaisen elokuvaohjaajan **Oleg Sentsovin** oikeudenkäyntiä venäläisessä sotilastuomioistuintessa vuonna 2015. Riippumatta siitä, ovatko terrorismisytykset totta, tapauksessa tuoksahtaa vallanpitäjien kylmäävä presentaa-

tio siitä, mitä kansalaisten kannattaa varoa tekemästä.

GUARDIANS OF THE EARTH. Filip Antoni Malinowskin elokuva on mukana Pariisin ilmastokokouksessa vuonna 2015. Se vie ovien taakse katsomaan, millaista vääntöä maiden välinen yhteistyö on, kun osan intressit eivät (vielä) ole koko ihmiskunnan intressien kanssa samat.

Nina Erho

DOCPOINT –
HELSINGIN
DOKUMENTTI-
ELOKUVAFESTIVAALI
29. TAMMIKUUTA –
4. HELMIKUUTA.
DOCPOINTFESTIVAL.FI



Journalistinen media voi olla tapeluringin sijasta rohkeammin majakka, joka vaikuttaa suuntaamalla valokeilaansa olennaisiin kohteisiin ennen kaikkea ääripäiden välissä valaisten niin parhaan purjehdusreitit kuin ongelmien karikot.

Lännen Median päätoimittaja Matti Posio
Pohjalaisessa 8. tammikuuta

Draama ja journalismi perustuvat konflikteihin ja ristiriitojen kärjistämiseen. Riita kiihottaa ihmisiä, täyttää katsomot ja kasvat-
taa lukijakuntaa. Jos messiaaninen unelma sovusta toteutuu, dramaturgien käsikirjat ja journalistien uutisnenät menevät vaihtoon.

Kirjailija ja filosofi Jari Ehrnrooth
Ylen verkkosivuilla 8. tammikuuta

Toki jännää juttua on kurja raskauttaa hokemalla sen tyyppisiä lauseita kuin ”kolmen toisistaan riippumattoman hallinnon sisäpiirilähteen mukaan”, tai muuta paperinmakuista. Vaatii taitoa

ujuttaa tekstiin väitteiden perustelut, ja samalla pitää tarina vetävänä. Mutta muutakaan vaihtoehtoa ei oikein ole – vastuu kun ei kuitenkaan ole lukijalla.

Toimittaja Anu Silfverberg
LongPlayn Sivuaänet-blogin
8. tammikuuta

Suomalaista median itsesääntelyjärjestelmää pidetään maailman parhaisiin kuuluvana. Sen ydin ei kuitenkaan ole itse JSN vaan toimistusten arjessa tehtävät eettiset valinnat.

Julkisen sanan neuvoston
puheenjohtaja Elina Grundström
JSN:n verkkosivuilla 9. tammikuuta

Paras juttu syntyy usein sivulauseesta ja pienistä langanpäistä. Ja ne taas löytyvät, jos ovat löytyäkseen, ihan toimituksen perusarjesta, esimerkiksi pirun pitkien listojen läpi kahlaamisesta.

Helsingin Uutisten, Länsiväylän ja
Vantaan Sanomien eläkkeelle jäävä
päätoimittaja Risto Hietanen
Länsiväylässä 4. tammikuuta



VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Liikaa viivaa

Katsotaanpa *Helsingin Sanomien* verkkolehden *Luetuimmat*-pals-
taa: kahdeksassa otsikossa kym-
menestä on ajatusviiva. *Aamu-*
lehden 15 tuoreinta -palstalla viiva
ryydyttää kahtatoista otsikkoa.

Lehtiväkeä eivät näköjään ole tavoittaneet kielenhuoltajien varoitukset ajatusviivan liikakäytön vaaroista.

Kielitoimiston ohjepankin mukaan ajatusviivaa kannattaa virkkeiden sisäisissä tehtävissä käyttää hyvin säästeliäästi, sillä se menettää helposti tehonsa ja virkkeiden välissä ajatusviivaa tarvitaan vain harvoin.

Varoituksen sanoja latelee myös kielenhuoltaja **Minna Pyhälahti** Kotus-blogin kirjoituksessaan (30.8.2016), jossa hän käsittelee ajatusviivan käyttöä otsikoissa: ”Tyyli on parhaimmillaan tehokas, mutta teho tulee syödyksi, jos vaikkapa uutissivuston lähes joka otsikko on tätä tyyppiä.”

Ajatusviiva on otsikossa kätevä välimerkki, kun halutaan vaikkapa näyttää yhden asian kaksi puolta tai kaksi erillistä asiaa. Joskus naimakauppa johtaa paitsi klikkeihin myös harhaan.

Köpelöähkösti kävi *Aamulehdelle* 5. tammi-
kuuta tässä otsikoinnissa: *Oppositiojohtaja Antti Rinne: Hallituksen ihmiskuvan vääristyneisyys johtaa älyttömyyksiin – ”halutaan laittaa työttömät polvilleen ja antaa niskalaukaus”*.

Twitter-keskustelun perusteella otsikko ajatusviivoineen luo mielikuvaa, jonka mukaan niskalaukausväitteessä olisi kyse **Antti Rinteen** omista sanoista. Todellisuudessa Rinne oli siteerannut samaansa palautetta.

Ajatusviiva on alati lihovissa otsikoissa mitä mainioin ajatusten silta, yhdistäjä. Jos ajatukset alkavat alituisesti yhdistyä totuudenvastaisella tavalla, saatamme ajautua tilanteeseen, josta nimimerkki ”tinkeli” mainitsee kommentissa Pyhälahden blogikirjoitukseen: ”Kansa raivos-
tui – ajatusviiva ilmestyi otsikkoon”.

uusiin tehtäviin



KUKA?

Päivi Anttikoski aloitti vuoden alussa valtioneuvoston viestintäjohtajana. Aiemmin hän on työskennellyt muun muassa *Helsingin Sanomien* päätoimittajana ja MTV:n uutispäätoimittajana. Anttikoski irtisanoutui *Helsingin Sanomista* viime helmikuussa ”ottaakseen jonkin hetken itselleen”.

Reaktioita ennakoimaan

Miksi kiinnostuit viestintäjohtajan paikasta?
Minulla oli mahdollisuus miettiä, mitä teen jatkossa. Eteen tuli tilaisuuksia, mutta mikään ei tuntunut vielä oikealta. Kamppailin myös sen kanssa, haluanko tehdä puhtaasti journalistista työtä. Kun tämä paikka tuli, ajatukseni olivat selkiytyneet: halusin kokeilla jotain uutta.

Miten journalisti taipuu viestintään?
Pääsen selvittämään älyttömän mielenkiintoisia asioita. Journalismissa on oikeus kertoa mielipiteensä joka asiaan. Täällä roolini ei ole laukoa näkemyksiäni kaiken, vaan huolehtia muiden näkemysten parhaasta mahdollisesta esilletulosta. Sitä pitää vähän harjoitella.

Miten tasapainoilet valtiollisten salaisuuksien ja läpinäkyvyyden välillä?
Jokainen keissi on erilainen. Yritän käyttää journalistin kokemustani ymmärtääkseni, miksi jonkun asian kimpussa ollaan. On asioita, joista ei voi kertoa, mutta teen parhaani avoimuudessa ja luottamuksessa.

Onko tehtävässä jotain, mitä pelkäätkä tai mikä voi katkaista kautesi?
Ei tänne ole pelkäämään tultu. Tiedän, mitä kaikkea tähän voi sisältyä, mutta lähdän uuteen myönteisesti. Teen työni niin hyvin kuin pystyn. Loput näyttää aika.

”Ihmiset voi vakuuttaa vain osaamisella ja luottamuksella.

Miten vakuutat politiikan ”alfaihmiset” siitä, että heidän kannattaa kysyä neuvoasi?
Ihmiset voi vakuuttaa vain osaamisella ja luottamuksella, ei pätemisellä tai komentelulla. Joka organisaatiossa on tekemistä siinä, että viestintä osataan ottaa niin vahvana työkaluna kuin se voi olla.

Mitä sanot, jos neuvoa ei kysytä ja syntyy kriisi?
Se pitää hoitaa parhaansa mukaan. Mutta viestinnässä enemmän ja aikaisemmin on aina parempi kuin vähemmän ja myöhemmin.

Miten hyödynnät kokemustasi?
Politiikan toimittajalle yhteiskunnalliset asiat ovat tuttuja, ja verkostojakin on kertynyt. Kokemusta on myös nykytiedonvälityksen teknisistä vaatimuksista.

Mitä joudut opettelemaan?
Sen ennakoimista, miten asioihin reagoidaan, kun en enää itse ole reaktiivisella puolella. Monelle päämiehelle työskentelyä. Varmaan myös joitakin viestinnän lainalaisuuksia.

Kirjoitit Hesariin haaveellisesti downgreidaamisesta. Onko tämä nyt sitä?
Vaikka en lähtiessäni tiennyt, mitä tulen tekemään, aikomus ei ollut heittäytyä hyvin kevyisiin hommiin. Perustin yrityksenkin, mutta päädyin siihen, että haluan organisaatioon. Minulla on työelämän kehittämiseen vielä annettavaa.

Miten palautut stressistä?
Matkustamalla. Arjessa teen pieniä, hyvältä tuntuvia asioita: liikun ulkona, puuhailen lapsen kanssa, kudon. Se ei vaadi maratonia.

Nina Erho

SATTUU TAPAHTUU



Kumisaappaissa kokkareille

Turun Sanomien aamupalaveri 1980-luvun puolivälissä. Työlistalla ei ole nimeäni eikä aiemmin sopimaani keikkaa. Voinpa kertoa sen tilaisuuden päätteeksi, että aihe tulee kirjatuksi suunnitelmiin.

Uutispäällikkö käy läpi päivän agenda: kunnallispolitiikkaa, taloutta, kulttuuria, urheilua, uutisseurantaa. Aika harmaan arkinen on lista. Niin on päiväkin.

”Ja Markku menee kuvaajan kanssa maaherran vastaanotolle”, uutispäällikkö toteaa lopuksi.

”Ei mene, minä menen metsään”, sanon.

”Kieltäydytkö sinä työtehtävästä?”

”Määräätkö sinä minut virastotalon juhla-vastaanotolle, kumisaappaat jalassa?”

”Sinä menet”, komento kuuluu.

Selitän, ettei ole ihan fiksua mennä metsävaatteissa pippaloihin, joissa väki kulkee tummissa – kunniamerkit rintapielissä.

Sanoja sinkoilee, posket punertuvat. Vänkäilemme aikamme, muut kaikkoavat vähin äänin hommiinsa.

”Tähän palaamme vielä, perästä kuuluu, Markku”, uutispäällikkö summaa.

Menen siis. Metsään, Pöytyälle. Tutustun luontoa säästävään metsänhoitoon.

Asiantuntijani metsänhoitaja kertoo, kuinka luonnon erityiset piirteet otetaan huomioon, kun leimikoita suunnitellaan. Metsänomistaja laskeskelee, kuinka monta kallista runkoa pitää jättää pystyyn kokoman vuoksi.

Keikalla mietin, tuleeko kutsu puhuteluun. Saanko moitteita tai peräti varoituksen – ja jos, niin mistä syystä?

Tähän päivään mennessä asiaan ei ole palattu, perästä ei ole kuulunut mitään. Ei hiiskaustakaan yli kolmeen kymmeneen vuoteen.

Markku Lappalainen

KIRJOITTAJA ON JOURNALISTIN PÄÄTOIMITTAJA, JOKA OLI TOIMITTAJANA TURUN SANOMISSA 1980–1999.

KERRO MITÄ SINULLE ON SATTUNUT TYÖTÄ TEHDESSÄ. OTA YHTEYTTÄ TOIMITUKSEEN.



Kotonaan. Alkujaan halikkolainen Milla Salo tuli ensimmäisen kerran Kolarin töihin Jyväskylän opiskeluaikoinaan. Jäädä hän päätti jo ennen kuin perusti perheen, vaikka potentiaalisia työnantajia on vähän. ”Täällä on hyvä hengittää. Elämän tahti rauhoittaa ja tekee päälle hyvää.”

Kuntalaisten palveluksessa

NINA ERHO, TEKSTI • JOUNI PORSANGER, KUVA

Lehdestä työttömäksi jäänyt Milla Salo löysi uuden työn kotikuntansa Kolarin toimittajana.

Kun Milla Salo lähti ensimmäiselle keikalleen Kolarin kunnan toimittajana, hänellä oli tuliterä kännykkä ja raportoitavanaan vilkas KesäKolari-tapahtuma – mutta ei juuri kokemusta mobiilivideoista tai sometyöstä.

Sittemmin työ on opettanut teki-jäänsä, mutta ei Salo alkuvaiheensa postauksiaan häpeä. Palaute kuntalaisilta oli heti myönteistä, ja ennemmin kuin rosoton jälki, pää-

määränä oli päästä lähelle ihmisiä ja rakentaa yhteisöllisyyttä raporttimalla someen kunnan kylien tapahtumista.

”Täällä on käyty pitkään raastavaa keskustelua Hannukaisen kaivoshankkeesta. Kunnanjohtaja näki, että sen rinnalle tarvitaan jotain myönteistä.”

KUNNALLE TÖIHIN Salo päätyi jäätyään työttömäksi *Luoteis-Lapista*. Töitä etsiessään hän soitti myös kuntaan, sai kehotuksen jättää avoin hakemus – ja sen seurauksena töitä.

Kesätoimittajuutena alkanutta

pestiä jatkettiin syksyllä vähän, ja nyt Kolarilla on kunnanhallituksen päätöksellä oma toimittaja kuluvan vuoden loppuun.

Juttutöiden lisäksi Salon toimenkuvaan kuuluu sisäistä ja ulkoista viestintää. Se on välillä tuntunut journalistiksi koulutetusta oudolta ja saanut pohtimaan, voiko hän enää olla toimittaja.

”Mutta toimittajana voin luvalla hyödyntää otetta, jonka parhaiten osaan. Pieni kilpailu entisten kollegojen kanssa tekee molemmille terää. Ja samojen ihmisten eli kuntalaisten palveluksessahan tässä olen, kuten paikallislehdessä.”

SYKSYLLÄ SALO teki videohaastatteluita kaivoskeskustelun eri osapuolista. Vaikka täysi yhteisymmärrys voi olla mahdottomuus, kuntalaiset olivat kiitollisia tullessaan kuulluksi aiheesta.

Kun Salo harjoitteli videointia, tuskaa aiheutti se, että paikallisella puhettavalla yksikin vastaus ylitti nettivideon ihannemitan.

Nykyisin hän antaa kuntalaisten puhua, koska on huomannut, että pitkiäkin videoita katsotaan.

”Tai ehkä some on nykyajan radio. Tiskaillet ja annat taustalla soida, mitä kuntalaiset ja päättäjät juttelevat.” •

kolumni

Miksi olet toimittaja?

Kouluaikoina syyni haluta toimittajaksi oli selvä: saisi ammatikseen kirjoittaa. Jo ensimmäisessä harjoittelupaikassa myös toimittajana olemiseen oli helppo ihastua.

Vihdoin sain olla se, joka soitti ja tivasi virkamieheltä mielipidettä kaupunkifestivaalista, se joka tapasi **Katri Helenan** ja se, jonka saapuminen jutuntekoon kouluun, näyttelyyn tai kurssille herätti hämmennyttä innostusta.

Ennen muuta tärkeää oli olla se, jonka nimellä varustettu juttu jaettiin aamuyöstä kaupunkilaisten postiluukusta – myös omastani, jonka vieressä tietenkin päivystin jännittyneenä.

Vuosien jälkeenkin saman jänni-



NINA ERHO nina.erho@journalistiliitto.fi KIRJOITTAJA ON JOURNALISTIN TOIMITTAJA.

”Kertomansa takana pitää voida seistä.

tyksen voi tunnistaa. *Journalistissa* juttuja julkaistessa kokemus on vielä aivan erityinen – kuin kampaaja leikkaisi toisen kampaajan hiukset tai automekaanikko korjaisi toisen mekaanikon auton. Se, jolle työ tehdään, osaa sen myös ja tietää, onko jälki hyvää vai huonoa.

Tarkoista katseista huolimatta journalistien journalistina on kiva työskennellä. Koska jokainen kol-

lega tietää, mitä on tavoitella haastateltavaa, joka ei vastaa yhteydenpito luistaa. Entä mikä olisi ylellisempää kuin se, että jokainen haastattelu koskee itsellekin rakasta työtä?

Silti melkein joka haastattelussa opin myös uutta ja kuulen jotain, johon on pakko sanoa: tuo on tosi lohdullista, tuo on tosi hyvin ajateltu, tuossapa fiksu käytäntö, jota kertoa ja itsekin lainata.

Pitkää toimittajan uraa ei silti tehdä omasta toimittajuudesta innostumisen eikä edes monipuolisten mutta henkilökohtaisten työn ilojen varassa.

Kokemuksen karttuessa yhä tärkeämmiltä tuntuvat journalismin eri ammattilaisten yhteisvoima, kokemus journalismin laadusta ja etenkin sen tarkoituksesta. Kertomansa takana pitää voida seistä, ja kirjoittaa pitää juttuja, joita lue- taan. Vain sitä kautta voi vaikuttaa yleisönsä ja asioihin, joihin pitää voida vaikuttaa.

Nykyisin analytiikka ja some antavat toimittajallekin mahdollisuuden seurata työnsä tuloksia. Vaikeutena on katsoa lukuja oikein – lukijoiden ja lukemisen vaikutusten kannalta.

Realismia toki on, että hyvät luvut saattavat taata firmoille rahaa ja journalistille töitä. Mutta jos Google Analyticsilla päivystää vain toiveenaan olla toimittajatahti, koko opintie on ollut turha.

Journalisti myös verkossa



journalisti.fi

Uutisvainua? Rohkeutta? Uteliaisuutta? Ripeyttä? Vastasitko kyllä?

Hae meille

KESÄTOIMITTAJAKSI

tekemään printtiä, verkkoa, somea ja videoita. Saat monipuolista kokemusta toimittajan työstä.

Lähetä hakemuksesi ja pari juttunäytettä 31.1.2018 mennessä outi.lindqvist@forssanlehti.fi tai Forssan Lehden toimitus, Esko Aaltosen katu 2, 30100 Forssa, kuoreen merkintä ”Kesätoimittaja”.

Lisätietoja uutispäällikkö Outi Lindqvistiltä p. 040 451 8390 tai 03 4155 655.

Forssan Lehti on osa Hämeen Sanomat Oy:tä



Työ Terveys Turvallisuus on työhyvinvoinnin arvostettu erikoisaikakauslehti. Kuusi kertaa vuodessa ilmestyvä painettu lehti tavoittaa yhdessä verkkolehden kanssa kymmeniä tuhansia lukijoita.

Haemme vakituiseen työsuhteeseen

PÄÄTOIMITTAJAA

1.3.2018 alkaen tai sopimuksen mukaan

Olet osaava, aikaansaava ja työstäsi innostuva ammattilainen. Olet kotonasi sekä printti- että verkkomedian parissa. Voit työskennellä kotitoimitossasi missä päin Suomea hyvänsä.

LUE HAKUILMOITUS osoitteessa www.tttlehti.fi

ja hae paikkaa viimeistään 1. helmikuuta.

LISÄTIETOJA ANTAA

Miikka Savolainen, puh. 040 753 6484, miikka.savolainen@tttlehti.fi.

Suomenmaa hakee

POLITIIKAN TOIMITTAJAA

määräaikaiseen työsuhteeseen Helsinkiin ajalle 1.2.-31.8.2018 tai sopimuksen mukaan.

Yhteydenotot ja hakemukset viimeistään 28.1. verkkouutispäällikkö Samuli Nissilälle, samuli.nissila@suomenmaa.fi, 050 491 9154.

SUOMENMAA

kuolleita

Kyltymätön uuden omaksuja

Toimittaja **Sirkku Uusitalo** (os. **Aspelund**) kuoli 9. joulukuuta 2017 Helsingissä. Hän oli syntynyt Säkkiärvellä 7. maaliskuuta 1937.

Jo lukioaikana Uusitalo pääsi useana kesänä harjoittelijaksi *Lahti*-lehteen. Kun Uusitalo valmistui valtiotieteiden maisteriksi Helsingin yliopistosta, uravalinta oli selvä. Journalistin ura urkeni nopeasti monipuolisena ja vaativana, aluksi *Viikkosanomissa*, sitten *Suomen Kuvalehdessä*. Niitä seurasivat työt *Eevan* päätoimittajana, *Avotakan* toimituspäällikkönä ja *Makasiinin* päätoimittajana. Uusitalo myös julkaisi viisi kirjaa.

Uusitalo oli perustamassa myös kahta designrytystä, kaupaa Finnjetille, kodintavaroiden kauppaa *Makasiinin* lukijoille sekä toimi taidegalleristina niin Helsingissä kuin Hangossa. Myös lehtityö jatkui vapaana toimittajana.



Kyltymättömänä uuden omaksujana, idearikkaana journalistina Uusitalo oli näkyvä vaikuttaja. Hän oli Aikakauslehtien Päätoimittajat ry:n perustajajäseniä, ja useita vuosia Sisustus-toimittajat ry:n puheenjohtaja. Pitkä sairauskaan ei lannistanut työteliästä journalistia. Uusitalon positiivinen energia voimautti työympäristöä, perhettä ja ystäviä.

Irma Heydemann

KIRJOITTAJA ON SIRKKA UUSITALON
YSTÄVÄ JA KOLLEGA.

Suurten linjojen nainen

Toimittaja, agronomi **Anita "Ani" Bask** kuoli 13. joulukuuta Nastolassa. Hän oli syntynyt 16. lokakuuta 1930 Elimäellä.

Baskin lähestyessä kouluikää perhe asettui Nastolan Villähteelle, Erstan kartanoon. Vuonna 1956 Bask valmistui Helsingin yliopistosta agronomiksi pääaineena kotieläintiede.

Varsinaiset agronomin työt jäivät Baskin kohdalla lyhytaikaisiksi, sillä jo uransa alkuvuosina hän keskittyi toimittajan ja tiedottajan töihin oman alansa julkaisuissa. *Uuden Suomen* taloustoimituksessa hän työskenteli vuosina 1964–1979 ja jäi sen jälkeen freelanceriksi. Viimeiset työvuodet kuluivat *Hem och Handel*-lehden toimitus-sihteerin tehtävissä.

Jatkokoulutusta Bask hankki stipendien turvin Pohjoismaista, Euroopasta ja Yhdysvalloista. Hän oli myös aktiivinen yhdis-



tystoimija, ja oli esimerkiksi *Uuden Suomen* toimitusosaston puheenjohtaja 1976–1978.

Erittäin kielitaitoisena Bask sai usein edustaa Suomen Sanomalehtimiesten Liittoa etenkin pohjoismaisissa yhteyksissä. HSY:n kunniajäsenyyden hän sai 1980.

Ani oli reilu, aina valmis autamaan ystäviään eikä takertunut koskaan pikkuasioihin. Hän oli suurten linjojen nainen.

Leena Paukku

KIRJOITTAJA ON ANI BASKIN
YSTÄVÄ JA KOLLEGA.

Etsi Xpertti

ETSII TUTKIJAN JUTTUUSI
ILMAN HAKUSANOJA,
AVOIN KYSYMYS RIITTÄÄ.

www.etsixpertti.fi

Palveluksessaasi yliopistot,
tutkimuslaitokset ja



SUOMEN AKATEMIA

**Kaakon
Viestintä**

Länsi-Savo-konserniin kuuluva Kaakon Viestintä Oy on kaakkoissuomalainen media-yhtiö, jolla on maakunta- ja ilmaisjakelulehtiä, useita verkkopalveluita sekä sanomalehtipaino. Yhtiön liikevaihto on noin 51 miljoonaa euroa ja henkilöstömäärä noin 350. Yhtiön kotipaikka on Mikkeli. kaakonviestinta.fi



KESÄTYÖPAIKKOJA TOIMITUKSISSA

Haemme toimittajia eri osastoille ja valokuvaajia kuvaamoihin vuosilomasijaisiksi maakuntalehtiimme Etelä-Saimaaseen Lappeenrantaan, Itä-Savoon Savonlinnaan, Kouvolan Sanomiin Kouvolaan, Kymen Sanomiin Kotkaan ja Haminaan, Länsi-Savoon Mikkeliin sekä Etelä-Saimaan ja paikallislehti Uutisvuoksen yhteiseen toimitukseen Imatralle.

Haemme myös maakuntalehdille yhteistä kesägraafikkoja sekä toimittajaa lehtien yhteiseen uutistoimistoon, joka tekee uutisia kaikkien lehtien verkkosivuille.

Edellytämme hakijoilta hyvää asennetta, taitoa tehdä laadukkaita sisältöjä sekä kykyä nähdä asioita lukijan kannalta. Odotamme verkko- ja printtijournalismin osaamista. Arvostamme koulutusta ja kokemusta, mutta annamme mahdollisuuden aloittelijallekin. Työ on tyypillisesti vuorotyötä. Toimittajan ja kuvaajan tehtävissä ajokortti on välttämätön.

Tarjoamme haastavaa ja tekijäänsä kehittävää työtä nykyaikaisissa sanomalehdissä.

Pyydämme lähettämään hakemukset työnäytteineen (korkeintaan 4 kpl) **viimeistään 27.1.2018**.

Lisätiedot ja hakuosoitteet:
kaakonviestinta.fi/paikkoja-avoinna

LANSI-SAVO
ITÄ-SAVO

KOUVOLAN SANOMAT
Kymen Sanomat

ETELÄ-SAIMAA
Uutisvuoksi



Neuvotteluvaraa. Jarmo Hankivaaran mukaan freelancereiden palkkiot eivät ole kiveen hakattuja. Hintoja voidaan neuvotella juttukohtaisesti ja tekijän osaamisen perusteella.

Osaaminen vaikuttaa palkkioon

ANNA-SOFIA NIEMINEN, TEKSTI • LIISA HUIMA, KUVA

Tuottaja Jarmo Hankivaara sanoo, että palkkioneuvotteluissa ratkaisevia ovat freelancerin osaaminen ja jutun merkittävyys, eivät niin sanotut suositushinnat.

Freelancerin työn hinnoitteluun vaikuttavat lukuisat asiat, sanoo parikymmentä vuotta A-lehdissä työskennellyt **Jarmo Hankivaara**.

”Jos tekee tosi hyvää työtä ja itsensä tarpeelliseksi, pystyy käymään hintaneuvotteluja ja saamaan korotuksia palkkioihin.”

Hankivaara tuottaa *Meidän Mökki* -lehteä, jota tekee melko vakituinen avustajakunta. Usein hänen ei tarvitse edes keskustella hinnoista juttuja tilatessa, vaan avustajat tuntevat palkkiotason.

Uuden avustajan kanssa hintaneuvottelut täytyy tinkiä käydä, ja silloin Hankivaara sopii palk-

kiosta päätoimittajan kanssa. Joskus palkkioita myös tarkistetaan kesken juttuprosessin, jos jokin juttu osoittautuu odotettua työläämmäksi.

”Ehdottomasti on mahdollista korottaa palkkiota, jos siihen on hyvä syy.”

MISTÄ JUTUN hinta sitten oikein muodostuu?

Hankivaaran mukaan toimitus arvioi muun muassa sitä, mikä on jutun merkitys lehdelle ja brändille. Erityisen tärkeästä jutusta voidaan maksaa normaalia enemmän.

Palkkioon vaikuttaa myös jutun laajuus ja vaatavuus. Sivumäärästä ei voi suoraan päätellä jutun arvokkuutta, mutta se antaa suuntaviivoja. Lisäksi pitää arvioida jutun työläisyyttä. Onko aihe erityisen vaativa? Tarvitseeko jutun tekemiseen erikoisosaamista?

”Esimerkiksi nikkarointi ja sisustaminen ovat palkkioon

vaikuttavia erikoistaitoja.”

Hankivaaran mukaan hinnassa huomioidaan myös se, kuinka itsenäisesti toimittaja toimii. Jos toimittaja tuottaa valmista tekstiä ja hänellä on hyvät kontaktit, toimituksen ei todennäköisesti tarvitse käyttää paljon aikaa jutun editoimiseen ja etsiä haastateltavia toimittajan puolesta. Silloin jutusta voi maksaa vähän enemmän.

”Jos tarjoaa itse juttua ja on tehnyt pohjatyön, totta kai sen pitää näkyä hinnassa.”

FREELANCERILLA on kuitenkin neuvotteluvaraa vain tietyn hintataharukan sisällä, joka on *Meidän Mökissä* parista sadasta eurosta tuhanteen euroon.

Vaikka Hankivaara ostaa juttuja *Meidän Mökkiin*, hän ei juuri pysty vaikuttamaan palkkiotasoon. Hän voi vain neuvotella palkkioista päätoimittajan kanssa, ja päätoimittaja puolestaan toimii budjetin rajoissa. ●

YLE SYNKENSI YT-TILASTON

Journalistinen työ väheni viime vuonna yt-neuvotteluissa ainakin 154 henkilötövuoden verran eli 33 vuodella vuotta 2016 enemmän. Irtisanomisia siitä oli 100. Muulla tavoin työtä vähennettiin 54 henkilötövuoden verran.

Tiedot käyvät ilmi Journalistiliiton vuositilastosta. Tilasto ei ota huomioon jatkamatta jätettyjä määräaikaistöjä.

Vuoden 2017 aikana kaksi toimitusta lakkasi kokonaan: *Pohjolan Sanomat* huhtikuussa ja STT:n ruotsinkielinen toimitus FNB vuoden vaihtuessa. Määrällisesti eniten työtä väheni Yleisradiossa, josta hävisi vuoden aikana ainakin 65 henkilötövuoden verran työtä.

Ilman Ylen neuvotteluja alalla olisi jatkunut valoisampi suuntaus, kuten vuonna 2016. Silloin irtisanomiset vähenivät selvästi.

Yt-tilastossa ei ole huomioitu viime vuonna alkaneita, mutta vasta tammikuussa päätyneitä neuvotteluja. Esimerkiksi I-Mediat ilmoitti 8. tammikuuta irtisanovansa *Ilkasta*, *Pohjalaisesta* ja paikallislehdistään yhteensä seitsemän journalistia. *Savon Sanomien* neuvottelut ovat vielä kesken.

Yt-neuvotteluja on päättymässä tai käynnissä myös useissa muissa pienemmissä mediayrityksissä.

Marja Honkonen

LIITON HISTORIA VALMISTUU

Vuosia valmisteltu Journalistiliiton historioteos valmistuu syksyllä. Se on määrä julkistaa Journalismin päivässä 12. lokakuuta.

Kirjan käsikirjoituksesta vastaavat historiantutkijat **Pirkko Leino-Kaukiainen** ja **Leena Riska-Campbell**. Se kattaa ajanjakson liiton perustamisesta 1921 vuoteen 2006.

Tutkijoiden tukena on ollut **Pekka Laineen** johtama toimikunta, johon ovat kuuluneet **Veli-Pekka Leppänen**, **Antti Manninen**, **Pirjo Munck** ja **Arto Nieminen**.

Teoksen kustantaa Editia Publishing, joka hoitaa myös kirjan markkinoinnin. Journalistiliiton jäsenille kirjaa myydään edulliseen ennakotilaushintaan.

Markku Lappalainen

TV-TUOTANNOT ULKOMAISISSA KÄSISSÄ

Toimittaja **Timo-Erkki Heino** teki televisiotuotantoyhtiöistä selvityksen, jonka mukaan ulkomaiset tytäryhtiöt hallitsivat markkinoita, mutta kotimaiset ovat kannattavampia.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden osuus televisiotuotantoalalla on 61 prosenttia alan etujärjestön SATU ry:n jäsenten liikevaihdosta.

Kotimaisten yhtiöiden liikevoitto on keskimäärin 8,4 prosenttia. Ulkomaisten tytäryhtiöiden voitto jää 3,3 prosenttiin. Vertailussa on mukana 20 suurinta tuotantoyhtiötä.

Riippumattomat tuotantoyhtiöt ilmestyivät suomalaisen televisioon 1990-luvulla.

"Ne olivat pieniä, ketteriä, rohkeita. Perustajina oli nuoria tulisieluja", Timo-Erkki Heino kirjoittaa *Journalistin* verkkolehdestä.

"Kun vajaa parikymmentä vuotta on nyt kulunut, tilanne on toinen. Suuri osa intomieltien indie-yhtiöistä on myyty kansainvälisille mediajäteille."

"Muutos on ollut dramaattinen.



**Osuus SATU ry:n jäsenten
liikevaihdosta 2016**

KOONNUT: TIMO-ERKKI HEINO
LÄHTEET: SATU RY JA YHTIÖIDEN TILINPÄÄTÖKSET

Kansainväliset suuryhtiöt hankkivat suomalaiset yhtiöt ja tulivat ohjelmaehdotusten tarjoamiseen valtavien formaattikatalogien kanssa. Pienet kotimaiset sinnittelevät sitkeästi", kuvaa Heino jutussa kehitystä **Elise Pietarila**, *Mad-* ja *Docventures* -ohjelmistaan tunnetun Gimmejawallet-yhtiön toimitusjohtaja.

Markku Lappalainen

LUE SELVITYS: JOURNALISTI.FI/AJANKOHTAISET

KANTELUIDEN MÄÄRÄ VÄHENI

Julkisen sanan neuvosto sai viime vuonna 369 kantelua, mikä on liki sata vähemmän kuin vuonna 2016. Aiempina vuosina kanteluiden määrä on noussut.

JSN:n puheenjohtaja **Elina Grundström**in mukaan muutoksen syy on tarkempi ohjeistus kantelemiseen.

Kantelijoita muun muassa kehoitetaan odottamaan viikko jutun julkaisusta. Näin karsiutuvat pikaistuksissa tehdyt kantelut.

"Käsittelyyn otetaan saman verran kanteluita kuin aiemmin. Nyt suurempi osa on huolellisemmin laadittu", Grundström sanoo.

Päätöksissään neuvosto oli hieman aiempaa tiukempi. Sen ratkaisusta 39 prosenttia oli langettavia, kun vuonna 2016 langetusprosentti oli 37.

Yhteensä neuvosto teki 40 vapauttavaa ja 26 langettavaa päätöstä. Lisäksi neuvosto antoi yhden lausuman.

67 päätöksellä ratkaistiin 72 kantelua. Keskimääräinen käsittelyaika oli 139 vuorokautta.

Marja Honkonen

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti

94. vuosikerta 19. 1. 2018

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Kai Widell 050 576 2746
Heli Saarela (vapaalla)

SÄHKÖPOSTI
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO/TRUCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISSAIKATAULU
2/2018 aineisto 31.1.
ilmestyy 9.2.

ILMOITUSMYynti:
ilmoitukset.journalisti@
journalistiliitto.fi, 044 755 5002

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin
ja hinnat löydet osoitteesta
www.journalisti.fi › ilmoittajille

VARAA ILMOITUSTILASI
AJOISSA.

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

*Suomen Journalistiliitto on
ammattijärjestö, jonka tehtävä on
valvoa journalistien ja journalismin
etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintä-
alan ammattilaisista, kuten toimittajista,
kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja
kustannustoimittajista.*



Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Työpainneet pois punkilla

Pari tuntia kun huutaa, niin on jälkeinpäin pirteä ja hyvä olo, sanoo toimittaja ja kahden punkbändin keulakuva Lasse Grönroos.

JANNE SALOMAA, TEKSTI • JUUSO WESTERLUND, KUVA

Toimittaja **Lasse Grönroos** tunnetaan parhaiten *Metallväkterna*-radio-ohjelmasta, jota hän juonsi yli kymmenen vuotta X3M- ja Vega-kanavilla. Suomalaiset punkharrastajat tuntevat hänet kuitenkin myös La55e Dogina, The Dogshit Boys ja Trashcan Dance -bändien energisenä laulajana.

La55e Dog ei pysyttele lavalla, vaan hyppii yleisön seassa, kiipeää baaripöydille ja on välillä kuristua mikrofonijohtoonsa. Keran hän on murtautunut etuhampaansa iskussa mikrofonin vasten.

”Tavallaan tuntuu kuin olisin esiintyessä eläin: susi tai jonkinlainen liskoihminen.”

Jos joku tulee keikan jälkeen sanomaan, että Grönroos oli pelottava, hän kokee onnistuneensa.

”Jotkut tietenkin vihaavat tällaisia posereja, mutta voi voi.”

ESIINTYJÄ GRÖNROOSISTA tuli vasta lähemmäs kolmekymppisenä, kun hän kolmen kaverinsa kanssa päätti kokeilla, millaista olisi tehdä pari punkbiisiä. Koska Grönroos ei osannut soittaa mitään, hänestä tuli Dogshit Boysiksi nimetyn yhtyeen laulaja.

Bändiharrastus osoittautui niin hauskaksi, että nyt Grönroos laulaa kahdessa bändissä, joista molemmille hän kirjoittaa tekstejä, suunnittelee levynkansia, julisteita ja t-paitoja sekä tekee lavarekvisiittaa, videoita ja somemainoksia.

”Parasta bänditouhussa on kokonaisuus, jossa saan ilmaista itseäni monella tavalla. Minulla on aika vilkas mielikuvitus ja se näkyy sekä bändeissä että työssä. Töissä

ideoistani läpi menee ehkä noin yksi kymmenestä.”

Toteutuneita ideoita ovat olleet muun muassa dokumenttisarja autiotaloharrastajista ja tv-inserttisarja ”hupirock”-yhtyeistä kuten Bat & Ryd ja Pizza Enrico. Grönroos on tehnyt myös verkkovisan, jossa piti tunnistaa tunnettuja levynkansia hänen tuolloin neljävuotiaan tyttärensä piirustusten perusteella.

”Tavallaan tuntuu kuin olisin esiintyessä eläin: susi tai jonkinlainen liskoihminen.”

”Olen halunnut päästä tekemään erilaisia toimittajan töitä: ensin radiota, sitten telkkaria ja nyt verkkoa.”

BÄNDIJUTUISTA ON ollut hyötyä työssä ja toisinpäin. Radiotyössä omat yhtyeet toivat joskus kontakteja, jotka helpottivat kiinnostavien haastateltavien löytämistä. Verkkotoimittajana hän on päässyt hyödyntämään bändimateriaalien teossa harjaantuneita Photoshop-taitoja. Vuodet televisitoimittajana taas ovat auttaneet Grönroosia kaikissa somevideoiden teossa.

Dogshit Boysissa on kolme toimittajaa ja Trashcan Dancessa kaksi. Työstä bändeissä ei kuitenkaan juuri puhuta.

”Menemme treeneihin rentoutumaan ja purkamaan paineita. Musiikilla on sama efekti kuin joillekin salilla käynnillä tai lenkkeilyllä. Pari tuntia kun huutaa, niin on jälkeinpäin pirteä ja hyvä olo.” ●





VAPAALLA

LASSE GRÖNROOS

● 44-vuotias helsinkiläinen toimittaja, koulutukseltaan valtiotieteiden kandidaatti.

● Työskentelee verkko-toimittajana Svenska Ylessä. Ollut toimittajana monissa televisio-ohjelmissa kuten Efter Nio, The Norden, Station T ja Tredje Statsmakten. Oli mukana perustamassa Radio X3M-kanaavaa, jossa oli juontaja ja toimittaja vuosina 1997–2009.

● The Dogshit Boys ja Trashcan Dance -bändien laulaja. Harrastaa myös mökkeilyä, veneilyä ja kalastusta Porvoon saaristossa.

Teatraalinen rokkari. The Dogshit Boys ja Trashcan Dance -bändien laulaja Lasse Grönroos kuvailee itseänsä kombinaatioksi Alice Cooperia, Ozzy Osbournea, Iggy Popia ja Kissin alkuperäiskitaristi Ace Frehleytä.

